

Ποιά Ευρώπη θέλουμε

Σκέψεις για το σχεδιασμό
μιας αναπτυξιακής στρατηγικής

ΗΜΕΡΙΔΑ
30 Ιουνίου '97

ΟΜΙΛΗΤΕΣ:

Ζακ Ντελόρ

Κώστας Σημίτης

Κώστας Σκανδαλίδης

Άκης Τσοχατζόπουλος

Νίκος Κωνσταντόπουλος

Μαριέττα Γιαννάκου-Κουτσίκου

Παντελής Οικονόμου

Μιχάλης Παπαγιαννάκης

Βάσω Παπανδρέου

Γιάννος Παπαντωνίου

Γιάννης Τούντας

Ποιά Ευρώπη θέλουμε
Σκέψεις για το σχεδιασμό
μιας αναπτυξιακής στρατηγικής

ΗΜΕΡΙΔΑ
30 Ιουνίου '97

Ομιλητές:

Κώστας Σκανδαλίδης

Κώστας Σημίτης

Ζακ Ντελόρ

Άκης Τσοχατζόπουλος

Βάσω Παπανδρέου

Παντελής Οικονόμου

Γιάννος Παπαντωνίου

Νίκος Κωνσταντόπουλος

Μαριέττα Γιαννάκου-Κουτοίκου

Γιάννης Τούντας

Μιχάλης Παπαγιαννάκης

Κώστας Σκανδαλίδης

Κυρίες και κύριοι, εκ μέρους του Πανελληνίου Σοσιαλιστικού Κινήματος, σας ευχαριστώ όλους θερμά για τη σημερινή ζωντανή σας παρουσία στην εκδήλωση που οργανώνει το ΠΑΣΟΚ με θέμα: “Ποιά Ευρώπη θέλουμε; Σκέψεις για το Σχεδιασμό μιας αναπτυξιακής Στρατηγικής”.

Η ευρωπαϊκή συγκυρία, ένα βήμα πριν από την Οικονομική και Νομισματική Ένωση, σημαίνει ταυτόχρονα και μια μεγάλη προοδευτική στροφή, κυριολεκτικά στην πιο μεγάλη ώρα της Ευρώπης. Τα επόμενα χρόνια θα κρίνουν την Ευρώπη των προοδευτικών ιδεών και οραμάτων μας.

Θα κρίνουν τη μορφή και την αρχιτεκτονική της Ευρώπης του 2020. Θα κρίνουν τη δυνατότητά μας να επιταχύνουμε τους ρυθμούς της πραγματικής σύγκλισης οικονομικών και αναπτυξιακών επιπέδων, τους ρυθμούς ουσιαστικής εμβάθυνσης και διεύρυνσης, που θα οδηγήσουν την Ευρώπη στα φυσικά της σύνορα.

Θα κρίνουν τη δυνατότητα που έχουμε ως προοδευτικές δυνάμεις, να απαντήσουμε στις διαχρονικές αξίες της Αριστεράς, στα θέματα της διανομής του εισοδήματος και του πλούτου, της απασχόλησης, του κοινωνικού κράτους, της ποιότητας ζωής. Θα κρίνουν από τη δική μας σκοπιά, αν η Ελλάδα που σήμερα βρίσκεται στην Ευρωπαϊκή οικογένεια, θα αποτελεί σε όλη αυτή την πορεία ένα ισότιμο, όχι μόνο συνομιλητή, αλλά διαμορφωτή και συνδιαμορφωτή των ευρωπαϊκών εξελίξεων.

Όπως γνωρίζετε, σήμερα έχουμε την τιμή και τη χαρά να φιλοξενούμε τον πρώτο Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τον Jacques Delors. Ο Jacques Delors δε χρειάζεται συστάσεις. Ταυτίστηκε με την ευρωπαϊκή ιδέα, με το όραμα μιας Ευρώπης ισότιμων εθνών και λαών, με την προοδευτική Ευρώπη του ενιαίου πολιτικού, αναπτυξιακού, οικονομικού, πολιτιστικού και κοινωνικού χώρου.

Και στη χώρα μας σας είναι πολύ γνωστό, ότι ταυτίστηκε με τις διαδικασίες σύγκλισης και συνοχής. Τα δε πακέτα Ντελór, τα γνωρίζει καλύτερα από τον καθένα και ο τελευταίος Έλληνας πολίτης, από τον Εβρο ως την Κρήτη.

Δεν υπάρχει καλύτερη συγκυρία από τη σημερινή για να συζητήσουμε αυτό το θέμα. Θα ήθελα πρώτα να δώσω το λόγο στον Πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ και Πρωθυπουργό της χώρας μας τον Κώστα Σημίτη, επίσης ένας απ’ αυτούς που διαμορφώσουν τις ευρωπαϊκές εξελίξεις, με τη συνεχή παρουσία του σε όλα τα επίπεδα και σε όλες τις διαδικασίες της ηπείρου μας.

Κώστας Σημίτης

Κυρίες και κύριοι, αγαπητοί φίλοι και φίλες, οι τελευταίοι μήνες στην Ευρώπη οδήγησαν σε σημαντικές εξελίξεις. Η επικράτηση των σοσιαλιστικών δυνάμεων στις δυο από τις μεγαλύτερες χώρες τη Γαλλία και την Αγγλία, ανέτρεψε πλήρως την ισορροπία η οποία υπήρχε σε ευρωπαϊκό επίπεδο και δημιούργησε ένα νέο πλαίσιο για το εγχείρημα της ευρωπαϊκής οικοδόμησης.

Μετά το συμβούλιο του Αμστερνταμ, προέκυψαν όμως πολλά ερωτήματα. Είναι οι ελπίδες που δημιουργήθηκαν βάσιμες; Όλοι γνωρίζουμε πολύ καλά και έχουμε κατ'επανάληψη αναλύσει, τις μεταβολές οι οποίες χαρακτηρίζουν αυτή τη στιγμή τον κόσμο μας, τις κοινωνίες μας.

Γνωρίζουμε την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, την επιτάχυνση της τεχνολογικής προόδου, τις δυσκολίες τις οποίες υπάρχουν σε όλες τις χώρες, σχετικά με τα συστήματα κοινωνικής προστασίας. Και όλοι συμφωνούμε, ότι μόνο μία ευρωπαϊκή απάντηση, θα μας επιτρέψει να αντιμετωπίσουμε τις εξελίξεις αυτές με πολιτικές που είναι βιώσιμες.

Το ευρωπαϊκό όραμα για μας βεβαίως δεν εξαντλείται στο κοινό νόμισμα. Αλλωστε τα όρια της πολιτικής η οποία στηρίζεται αποκλειστικά στη δημοσιονομική πειθαρχία, είναι πλέον φανερά στις περισσότερες χώρες.

Το ευρωπαϊκό όραμά μας είναι πολύ ευρύτερο. Είναι ένα όραμα το οποίο εκφράζει τις αξίες μας, τις επιδιώξεις μας για καλύτερη ζωή, περισσότερη ελευθερία και δημοκρατία, εκφράζει την επιδίωξή μας για μία κοινωνία η οποία χαρακτηρίζεται από κοινωνική δικαιοσύνη.

Οι ελπίδες για μία Ευρώπη της ανάπτυξης και της ευημερίας, είναι βάσιμες, αρκεί να είμαστε ρεαλιστές ως προς την πολιτική μας και οραματιστές ως προς τους στόχους μας. Ο ρεαλισμός στην πολιτική μας, σημαίνει ότι δεν πρέπει να μας διαφεύγει ποτέ η ιστορική μοναδικότητα του ευρωπαϊκού εγχειρήματος.

Ιστορική μοναδικότητα αποτελεί: η δημιουργία ενός ενιαίου και ολοκληρωμένου πολιτικού και οικονομικού χώρου που θα συναποτελείται από πληθυσμούς με εξαιρετικά διαφορετικές νοοτροπίες, κουλτούρες, γλώσσες και ιστορικές παραδόσεις. Όλοι συμμετέχουν, αλλά όλοι έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά. Η οικοδόμηση ενός τέτοιου χώρου δεν μπορεί παρά να γνωρίζει περιοδικές κρίσεις.

Κρίσεις που κάθε φορά ξεπεράστηκαν με γόνιμους συμβιβασμούς και επέτυχαν μία ισορροπία ανάμεσα στα εθνικά συμφέροντα και στην ιστορική αναγκαιότητα της ευρωπαϊκής οικοδόμησης. Τα πισωγυρίσματα ή οι δισταγμοί οι οποίοι μας κάνουν σήμερα να αναρωτιόμαστε ποιά θα είναι η εξέλιξη, δεν προδικάζουν οπωσδήποτε το αύριο.

Ας μη ξεχνάμε μπροστά σ' αυτές τις δυσκολίες, ότι οι χώρες που συμμετέχουν στο εγχείρημα, γνώρισαν μια πρωτοφανή προσέγγιση των οικονομικών τους δομών, γνώρισαν την αύξηση του επιπέδου ανάπτυξής τους. Η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου υπήρξε σταθερή και θεαματική.

Φυσικά κοντά σ' αυτά υπάρχουν και κοινά προβλήματα. Τα προβλήματα της ανεργίας, τα προβλήματα της κοινωνικής ασφάλισης και της κρίσης του κράτους πρόνοιας. Είναι όμως βέβαιο, ότι κάποιοι τρίτος που βλέπει από μακριά την Ευρώπη, θα διαπίστωνε χωρίς μεγάλη δυσκολία, ότι η ήπειρος αυτή, η Ευρώπη μοιάζει αυτή τη στιγμή περισσότερο παρά ποτέ άλλοτε, ενιαία, ότι η Ευρώπη αυτή τη στιγμή μοιάζει ότι καθοδηγείται, οδηγείται σε μία κοινή κατεύθυνση.

Οι χώρες μας πρέπει να τονίσω, διατηρούν πολύ διαφορετικά πολιτισμικά χαρακτηριστικά. Η σημασία που αποδίδει ο Γερμανός πολίτης στη σταθερότητα της οικονομίας, είναι πολύ μεγάλη, γιατί γνώρισε μετά από τους δύο Παγκόσμιους Πολέμους έναν καλπάζοντα πληθωρισμό.

Ο τρόπος που αντιλαμβάνονται το ρόλο του κράτους ένας Βρετανός και ένας Γάλλος είναι τελείως διαφορετικός. Η Γαλλία βασίζεται σε μία ιστορική παράδοση συγκεντρωτισμού ή ισχυρού εθνικού κέντρου. Η Αγγλία βασίζεται αντίθετα σε μία παράδοση όπου η Τοπική Αυτοδιοίκηση έπαιξε σημαντικό ρόλο.

Και οι σχέσεις που τρέφουν ο Πορτογάλος, ο Έλληνας ή ο Δανός προς την επιχείρηση, το χρήμα, τον ελεύθερο χρόνο ή την εργασία είναι διαφορετικές. Σημαντικές είναι και οι διαφορές σε τρόπους οργάνωσης των κοινωνιών και στα διαφορετικά κοινωνικά χαρακτηριστικά.

Γιατί τα αναφέρω; Γιατί αυτά που αποτελούν τις δυσκολίες, αυτά τα οποία πολλές φορές παρεμποδίζουν να βρεθούν κοινές λύσεις. Η ποικιλία αυτή είναι εκείνη η οποία δίνει δυναμική. Ας μην οικτρίουμε το γεγονός ότι δε συμφωνούμε γρήγορα ή ότι υπάρχουν αντιστάσεις σε διαδικασίες συγκεντροποίησης και αποτελεσματικότητας.

Είναι σαφές, ότι οι χώρες μας θέλουν να δώσουν μια ενιαία απάντηση σε κοινά προβλήματα. Κάθε εθνικό όμως πρότυπο, δεν μπορεί να είναι το πρότυπο που θα ισχύσει για όλους τους άλλους. Πρέπει να διαμορφωθεί ένα νέο πρότυπο που δεν μπορεί παρά να είναι ευρωπαϊκό. Το νέο πρότυπο θα έχει στοιχεία από τα στοιχεία που συναντάμε σε όλες τις χώρες, αλλά θα είναι κάτι διαφορετικό.

Ενα πρότυπο που θα συμβιβάζει τις διαφορετικές εθνικές ευαισθησίες μας. Ενα πρότυπο που εμείς πιστεύουμε ότι θα πρέπει να αποτελεί μια βιώσιμη σοσιαλιστική πολιτική στο σημερινό διεθνές ανταγωνιστικό περιβάλλον. Και βεβαίως αυτό το πρότυπο πρέπει να στηρίζεται σε ένα μοντέλο ανάπτυξης το οποίο δημιουργεί θέσεις απασχόλησης, διατηρεί και βελτιώνει συνεχώς το βιοτικό επίπεδο και βελτιώνει βεβαίως και το κοινωνικό και φυσικό περιβάλλον.

Το μοντέλο ανάπτυξης, αυτό το θέμα το οποίο θέλουμε να συζητήσουμε σήμερα και πάνω στο οποίο θα μιλήσει ο Πρόεδρος Delors, είναι το μεγάλο ζητούμενο, είναι το αντικείμενο της συζήτησης η οποία εξελίσσεται σήμερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η δικιά μου συμβολή στη σημερινή συζήτηση θα περιοριστεί στην αναφορά μιας σειράς ερωτημάτων, που αποτελούν ή προέρχονται ή χαρακτηρίζουν τη συζήτηση.

Ξέρουμε όλοι ότι η ONE θα αποτελεί το νέο πλαίσιο λειτουργίας των οικονομιών μας στο εγγύς μέλλον. Και γνωρίζουμε τους λόγους για τους οποίους επιδιώκουμε την ONE:

* Θέλουμε να βελτιώσουμε τις επιχειρήσεις, την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, να απλουστεύσουμε τις διαδικασίες των ενδοευρωπαϊκών

συναλλαγών, να μειώσουμε το κόστος μας και έτσι να δώσουμε στην οικονομία περισσότερη δυναμική, να ελαττώσουμε τους νομισματικούς κινδύνους. Πιστεύουμε, ότι θα βελτιωθεί το βιοτικό επίπεδο μ' αυτό τον τρόπο.

* Θέλουμε με την ONE να καταστεί η Ευρώπη παγκόσμιος πολιτικός πόλος έλξης επενδύσεων, γιατί αν υπάρξουν επενδύσεις, αν υπάρξει σταθερή αύξηση του προϊόντος, τότε πιστεύουμε ότι θα μπορέσουμε να απαντήσουμε και αποτελεσματικά στο πρόβλημα της απασχόλησης.

* Από τη διαδικασία αυτή μπορεί να βελτιωθεί σημαντικά η ζωή του Ευρωπαίου πολίτη και η προσέγγιση των λαών μας.

Αλλά αυτή η ONE είναι πρωτόγνωρη εμπειρία για όλους εμάς.

Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να εκτιμήσουμε:

* Ποιές θα είναι οι επιπτώσεις της εφαρμογής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης στην ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση; Αρκεί αυτό; Είναι ικανοποιητικό αυτό το οποίο διαγράφεται σ' αυτό το σύμφωνο;

* Ποιά θα είναι στην πράξη η λειτουργία της Κεντρικής Τράπεζας; Θα έχει πολιτική εποπτεία και είναι θεμιτό και επιβεβλημένο να της ασκηθεί πολιτική εποπτεία στην Κεντρική Τράπεζα;

* Πώς θα αντιμετωπίσουμε τις πιέσεις που ενδέχεται να υπάρξουν στις κοινωνικές κρατικές δαπάνες, ιδίως από την εφαρμογή του Συμφώνου Σταθερότητας; Είναι απάντηση δυνατή κατά χώρες ή πρέπει να έχουμε μία κοινή απάντηση όλοι μαζί;

* Και απ' αυτά που είπα προκύπτει ότι το μεγάλο ερώτημα είναι πως θα γίνει ο συντονισμός των εθνικών οικονομικών πολιτικών μας; Τα υπάρχοντα μέσα σίγουρα δεν αρκούν. Ποιά άλλα είναι τα μέσα τα οποία πρέπει να διαμορφώσουμε;

* Και μίλησα πριν και έτσι είναι ο τίτλος, Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης και όλοι ξέρετε ότι το στοιχείο της σταθερότητας είναι εκείνο το οποίο κυριαρχεί. Πώς θα δώσουμε στο τμήμα της ανάπτυξης περισσότερο περιεχόμενο και πώς θα συνδυάσουμε αυτή την πολιτική που διαγράφεται με την πολιτική για την αύξηση της απασχόλησης την οποία επιδιώκουμε;

* Η Λευκή Βίβλος είχε παλιά προτάσεις για τη χρηματοδότηση των διευρωπαϊκών δικτύων, για την απασχόληση και την εκπαίδευση των νέων, για την ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Όλες αυτές οι προτάσεις σ' αυτό το νέο πλαίσιο παραμένουν ακόμη ισχυρές; Μπορούμε να τις θέσουμε σε εφαρμογή; Πώς θα βοηθήσουν στην ανάπτυξη;

Και πέρα απ' αυτά τα ερωτήματα υπάρχουν άλλα ερωτήματα, σχετικά για παράδειγμα:

* Με την εισαγωγή νέων τεχνολογιών, με τα κριτήρια τα οποία θα εφαρμόσουμε, για να υπάρχει καλύτερη ποιότητα ζωής, προστασία του περιβάλλοντος, βιώσιμη διαχείριση των φυσικών μας πόρων.

* Ποιά πρέπει να είναι η ισορροπία ανάμεσα στους πόρους που διαθέτουμε για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, και τους πόρους που διαθέτουμε για την ανάπτυξη; Πώς θα γίνεται ο επιμερισμός του κόστους τους;

* Ή σε σχέση με τις τεχνολογίες της πληροφορίας, πώς θα τις αξιοποιήσουμε για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής μας, πώς θα τις δαμάσουμε αντί να τις υποστούμε;

* Θυμόμαστε ότι στην Ευρωπαϊκή Ένωση είχε ξεκινήσει μία μεγάλη συζήτηση για τη

φορολογία, για τη χρήση των φυσικών πόρων ή τη φορολογία για τις καταστροφές του περιβάλλοντος. Μπορούμε να προχωρήσουμε; Πρέπει να προχωρήσουμε σε κάτι τέτοιο; Μπορούμε να συνδυάσουμε αυτές τις φορολογίες με δράσεις οι οποίες αφορούν τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης;

Πριν από καιρό, όταν σε μία παρόμοια εκδήλωση είχε μιλήσει ο κ.Ντ' Αλέμα, είχε αναφερθεί τότε στις μεγάλες μετακινήσεις του χρηματιστηριακού κεφαλαίου. Είχε αναφέρει πως τα νομίσματα της κάθε χώρας μπορούν να επηρεαστούν μέσα σε λίγα λεπτά από τέτοιες κινήσεις. Και το ερώτημα είναι:

* Η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να πάρει μέτρα για να ελέγξει τέτοιες κινήσεις, ώστε να έχει και έλεγχο των εισερχομένων και των εξερχομένων κεφαλαίων;

* Αλλα συναφή ερωτήματα είναι: Πώς θα μειωθεί ο ανταγωνισμός μεταξύ των κρατών-μελών για την προσέλκυση επενδύσεων; Ποιά τα φορολογικά και άλλα κίνητρα που δίνονται και θα δίνονται χωριστά από τον καθένα ή θα κινούνται περίπου σε κάποιο πλαίσιο;

* Όλοι ξέρουμε ότι στο Βέλγιο όταν η RENAULT αποφάσισε τη μεταφορά του εργοστασίου της Βιλβόρντε, έγινε μία πολύ μεγάλη αναστάτωση. Υπήρξε διαμαρτυρία και των εργαζομένων και της κοινωνίας. Η μετεγκατάσταση επιχειρήσεων είναι μέσα στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης σήμερα κάτι αυτονόητο; Θα συνεχίσει να είναι αυτονόητο; Θα υπάρχουν κάποιοι κανόνες;

Και έρχομαι στο πρόβλημα της ανεργίας, στις αλλαγές της αγοράς εργασίας. Χρειαζόμαστε απαντήσεις για το:

* Ποιές πρέπει να είναι οι εργασιακές σχέσεις και εν γένει οι μορφές εργασίας καθώς και η διαχείριση του χρόνου στο νέο τεχνολογικό περιβάλλον. Γιατί έχουν αλλάξει οι συνθήκες. Παίζει ρόλο η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας, αλλά παίζει οπωσδήποτε ρόλο και για μας τους σοσιαλιστές η προστασία του εργαζομένου. Η κοινωνική προστασία και ασφάλεια, η οποία ανταποκρίνεται στο επίπεδο του πολιτισμού μας.

* Οι επιδοτήσεις της ανεργίας. Χρειάζονται μεταρρύθμιση; Σε ποιά κατεύθυνση, ώστε να μεγιστοποιείται η επανένταξη στην αγορά εργασίας; Γιατί αυτό είναι ο στόχος μας, όχι η συντήρηση μιας στρατιάς ανέργων.

* Και ξέρουμε όλοι, ότι ορισμένες κατηγορίες πληθυσμού, οι νέοι, οι γυναίκες, οι χρόνια άνεργοι, δεν εντάσσονται σε νέες εργασίες. Τι μπορούμε να κάνουμε γι' αυτές ειδικά τις κατηγορίες του πληθυσμού;

* Τέλος, θέλω να αναφέρω, ότι και το μη μισθολογικό κόστος εργασίας όπως το ξέρουμε από τη χώρα μας, αποτελεί ένα πρόβλημα το οποίο ιδίως αφορά, ή έχει επιπτώσεις στο πλέον ανειδίκευτο τμήμα του εργατικού δυναμικού, που αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα ένταξης στην αγορά. Μπορούμε να αλλάξουμε το μη μισθολογικό κόστος εργασίας, χωρίς περαιτέρω δημοσιονομική επιβάρυνση των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης;

Δυο λέξεις και για τον κοινωνικό τομέα: Με αφορμή τον κοινωνικό διάλογο εδώ στον τόπο μας, αναφέραμε τη μεγάλη σημασία που έχουν οι δημογραφικές αλλαγές για το

σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Πολύ περισσότεροι τώρα παίρνουν σύνταξη και ζουν για περισσότερα χρόνια.

* Πώς εξασφαλίζονται οι πόροι υπό αυτές τις νέες συνθήκες; Και μπορούμε να διαχειτεύσουμε πόρους μέσα στο νέο πλαίσιο γι' αυτούς που έχουν πραγματική ανάγκη; Εκείνους που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη.

* Τέλος, πώς επιτυγχάνουμε, οι κοινωνικές παροχές να μην οδηγούν σε κοινωνικές αντιθέσεις. Το Σάββατο που ήταν οι υπουργοί Οικονομικών ορισμένων σοσιαλιστικών κυβερνήσεων εδώ στην Αθήνα και συζητήσαμε γύρω από τα θέματα αυτά, ένα κύριο ερώτημα ήταν αυτό και μία κύρια επισημάνση ήταν ότι σε ορισμένες κοινωνικές κατηγορίες οι κοινωνικές παροχές προκαλούν αντιδράσεις. Λένε: "μα, γιατί να πληρώνουμε συνεχώς περισσότερους φόρους; Πρέπει να μειωθούν οι φόροι". Πρέπει να λάβουμε υπόψη μας αυτές τις αντιδράσεις; Πώς; Με ποιά συστήματα;

Κυρίες και κύριοι, μπορούσα να απαριθμήσω ακόμα πάρα πολλά ερωτήματα. Πιστεύω όμως ότι η απάντηση στα ερωτήματα αυτά, τα οποία είναι πολύ περισσότερα, είναι ικανή να επαναφέρει το ενδιαφέρον για την πολιτική στο πρώτο πλάνο της κοινωνίας μας.

Ο οικονομισμός της παλιάς σοσιαλιστικής σκέψης - η πίστη ότι αρκεί η απελευθέρωση των παραγωγικών δυνάμεων και αν υπάρχει απελευθέρωση των παραγωγικών δυνάμεων αυτόματα περίπου θα επακολουθήσει μια νέα ανθρώπινη κοινωνία, αυτή η πίστη δεν είναι ικανή να αντιμετωπίσει τα αιτήματα της εποχής.

Εχουμε δει από τις εξελίξεις, ότι η οικονομία αυτονομείται, ότι έχει αυτονομηθεί και αν προχωρεί σε ορισμένες κατευθύνσεις, είναι ικανή να διαλύσει τις κοινωνικές σχέσεις. Είναι ικανή όμως ταυτόχρονα να προσφέρει τη βάση για κοινωνικές σχέσεις ανώτερης ποιότητας.

Τι από τα δύο θα γίνει, αν θα έχουμε μία βελτίωση, μία πρόοδο, μία θετική εξέλιξη, άλλες κοινωνικές σχέσεις ή θα υπάρχει μία βαθμιαία διολίσθηση προς μία κατάσταση όλο και μεγαλύτερης αναρχίας και κοινωνικών αντιθέσεων, είναι θέμα πολιτικής, είναι θέμα αγώνων, τους οποίους εμείς θα κάνουμε, εμείς πρέπει να αποφασίσουμε και σ' αυτούς να προχωρήσουμε.

Είναι θέμα πίστης στις αξίες τις οποίες πιστεύουμε και αποφασιστικότητάς μας να υλοποιήσουμε αυτές τις αξίες.

Η οικονομία από μόνη της δεν προσφέρει πολιτισμό. Προσφέρει μόνο δυνατότητα πολιτισμού. Η πολιτική, από την άλλη μεριά, σήμερα έχει χάσει ένα μέρος από τη σημασία και το κύρος της γιατί ακολουθεί το μαρασμό του εθνικού κράτους και της παλιού τύπου διαχείρισης της οικονομίας.

Θα ήταν σφάλμα να πιστέψουμε ότι αρκεί η οικοδόμηση ενός οποιουδήποτε υπερεθνικού συνόλου, όπως η οικοδόμηση μιας οποιασδήποτε μορφής Ευρωπαϊκής Ένωσης, μπορεί να αποκαταστήσει την παλιά αποτελεσματικότητα της οικονομικής πολιτικής των δεκαετιών του '40, του '50 ή των αρχών του '60. Θα ήταν λάθος να νομίσουμε, ότι η οικοδόμηση αυτή καθεαυτή και μόνο, μπορεί να δώσει απάντηση στα προβλήματά μας.

Μόνο το ξάνοιγμα σε ορίζοντες υπερεθνικούς αλλά ταυτόχρονα κοινωνικά πολύ-πλευρους, ορίζοντες οι οποίοι έχουν στο επίκεντρο τον άνθρωπο και τα προβλήματά του, μπορεί να δείξει το δρόμο για την ουσιαστική ανόρθωση του ευρωπαϊκού σοσιαλισμού.

Πιστεύω αυτή η συζήτηση και η εισήγηση του Προέδρου Delors, να είναι μια μικρή συμβολή σ' αυτή την προσπάθεια.

Ζακ Ντελόρ

Κύριε Πρωθυπουργέ, κυρίες και κύριοι, αγαπητοί συνάδελφοι, αγαπητοί φίλοι, θα ήθελα πρώτα να ευχαριστήσω τον Πρωθυπουργό που με κάλεσε να σας απευθύνω το λόγο απόψε.

Μου ζήτησε να επικεντρώσω την παρουσιάσή μου στα οικονομικά και κοινά προβλήματα, τα τρομακτικά οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα που καλείται να αντιμετωπίσει η Ευρώπη σε τέτοιο βαθμό, που ορισμένοι μάλιστα αρχίζουν να αμφισβητούν για την ικανότητα όχι μόνο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και των μεμονωμένων χωρών μας, να αντιμετωπίσουν ικανοποιητικά τις νέες προκλήσεις που ορθώνονται μπροστά μας. Σε τέτοιο βαθμό μάλιστα, που η υπερ-φιλελεύθερη επίθεση συνεχίζεται ζητώντας μας, όχι μόνο να αναθεωρήσουμε, αλλά και να εγκαταλείψουμε τις αξίες μας.

Πεποίθησή μου βαθιά, είναι ότι μπορούμε να διαφυλάξουμε τις αξίες μας. Τις αξίες εκείνες οι οποίες στήριξαν το μεγαλείο του δημοκρατικού σοσιαλισμού και του εργατικού κινήματος, ενώ περήφανα και νικηφόρα θα αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις που ορθώνονται μπροστά μας, οι οποίες συνοψίζονται στις μεγάλες αλλαγές, που τρομάζουν τόσους πολλούς Ευρωπαίους.

Και όμως ο κόσμος, έτσι όπως αλλάζει μπρος από τα μάτια μας, προσφέρει προοπτικές, ευκαιρίες σε όλους, ακόμη και στους Ευρωπαίους. Ας μην ξεχνάμε, ότι εδώ και 15 χρόνια δύο δισεκατομμύρια άτομα περίπου, έχουν βγει από την κατάσταση της υπανάπτυξης, γεγονός το οποίο θα έπρεπε να μας χαροποιεί.

Ενώ πριν από, όχι και τόσο πολύ καιρό, υπήρχε ένα τεράστιο χάσμα ανάμεσα στις αναπτυγμένες χώρες αφ' ενός και τις φτωχές υπανάπτυκτες χώρες αφ' ετέρου.

Θα ήθελα λοιπόν, να σας παρουσιάσω ορισμένες σκέψεις γι' αυτές τις μεγάλες αλλαγές και να σας πω κατόπιν, ότι στην οικονομική ανάπτυξη που σημειώνεται στην Ελλάδα αυτή τη στιγμή, είναι κάτι το απαραίτητο, κάτι το δυνατό, κάτι ωστόσο που δεν αρκεί για να μας επιτρέψει να προσφέρουμε σε κάθε Ευρωπαίο πολίτη την ισότητα των ευκαιριών και τη δυνατότητα να συμμετέχει ισότιμα στην ζωή της κοινωνίας.

Αυτή η μεγάλη αλλαγή θέτει για μας μια τριπλή πρόκληση. Εκείνοι που γνωρίζετε καλύτερα, δε χρειάζεται να επιμείνω σ' αυτή, είναι η πρόκληση της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας, της οποίας η πιο θεαματική εκδήλωση, είναι η ύπαρξη μιας διεθνούς αγοράς κεφαλαίων που λειτουργεί 24 ώρες το 24ωρο και δίνει την εντύπωση σε μερικούς, ότι αυτές οι αγορές ελέγχουν τα πάντα. Είναι οι κριτές κάθε εξέλιξης.

Η παγκοσμιοποίηση είναι επίσης το γεγονός ότι οι καταστροφές της ρύπανσης, οι καταστροφές στο περιβάλλον δε γνωρίζουν πια σύνορα. Παγκοσμιοποίηση σημαίνει επίσης, αυξανόμενη αλληλεξάρτηση ανάμεσα στις χώρες μας, λόγω της απελευθέρωσης των εμπορικών συναλλαγών. Αυτή η παγκοσμιοποίηση είχε μια άμεση επίπτωση.

Εχουμε την εντύπωση, ότι τα περιθώρια ελιγμού μας, τόσο σε εθνικό, όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο έχουν περιοριστεί. Η δεύτερη πρόκληση που καλούμαστε να αντι-

μετωπίσουμε είναι μια που αναφέρεται λιγότερο, αλλά που είναι ίσως και η πιο σημαντική για να εξηγήσουμε μέρος της ανεργίας που μαστίζει την Ευρώπη.

Είναι η επιτάχυνση της τεχνολογικής προόδου, η οποία έχει διαταράξει τις συνθήκες παραγωγής, τις μεθόδους και τις διαδικασίες παραγωγής και η οποία πλήττει τους εργαζόμενους που έχουν λίγα προσόντα, όπως λέμε. Δε μου αρέσει αυτή η έκφραση, αλλά συνηθίζεται πολύ. Λιγότερο εξειδικευμένοι εργάτες, εργαζόμενοι, απέναντι στις σημαντικές μεταρρυθμίσεις στο χώρο της παραγωγής.

Γεγονός πάντως παραμένει, ότι πολλοί εργαζόμενοι αποκλείονται από το παραγωγικό σύστημα και ως εκ τούτου και από την κοινωνία και αυτό είναι ένα φαινόμενο ενάντια στο οποίο πρέπει να αντιδράσουμε.

Αλλά για εκείνους που δεν μπορούν να αντιδράσουν, αυτή είναι μια πρόσφατη δικαιολογία για τη διατήρηση του κράτους πρόνοιας. Κι όμως -και αυτή είναι η τρίτη πρόκληση- αυτό το κράτος πρόνοιας μαστίζεται αυτή τη στιγμή από σοβαρή κρίση.

Αμφισβείται η ύπαρξή του. Πολλοί μας λένε, ότι πρέπει να το εγκαταλείψουμε, να αφήσουμε το παιχνίδι της αγοράς να καλύψει και να ρυθμίσει τα πάντα. Δε συμφωνούμε με αυτή την προσέγγιση, αλλά πρέπει να είμαστε σε θέση να προτείνουμε λύσεις οι οποίες θα μας επιτρέψουν να διαφυλάξουμε το κεκτημένο, το οποίο με τόσες προσπάθειες, με τόσους αγώνες, κατέκτησε το εργατικό κίνημα τα τελευταία 50 χρόνια. Για την Ευρώπη αυτή η μεγάλη αλλαγή ήταν κάτι που δεν το είδε έγκαιρα.

Όταν παρουσίασα τη Λευκή Βίβλο, το Δεκέμβρη 1993 για την ανταγωνιστικότητα, την ανάπτυξη και την απασχόληση, το μήνυμα που ήθελα να περάσω στους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων ήταν το εξής: Εσείς Ευρωπαίοι έχετε αλλάξει πολύ, έχετε σημειώσει προόδους, αλλά φανταστείτε ότι ο κόσμος, η τεχνολογική πρόοδος προχωρούν γρηγορότερα απ' ό,τι εσείς και συνεπώς δεν πρέπει να κάνουμε αυτό που έκαναν στη Βίβλο, να αναπαυθούμε την 7η μέρα, αλλά να συνεχίσουμε τις προσπάθειες και τους αγώνες. Να αντιδρούμε στα γεγονότα.

Γνωρίσαμε έξι ικανοποιητικά χρόνια. Από το 1991 μέχρι το 1994 - σας θυμίζω- η Ευρώπη μετά από την οικονομική κρίση είχε χάσει 1,5 εκατομμύριο θέσεις εργασίας. Το ποσοστό ανάπτυξης ήταν χαμηλό, τα επίπεδα επενδύσεων υποχωρούσαν. Από το 1985 μέχρι το 1991 όμως, με την ώθηση που έδωσε η νέα αγορά και που αύξησε το δυναμισμό των επιχειρήσεων και των κυβερνήσεών μας, γνωρίσαμε νέα φάση οικονομικής ανάκαμψης. 3% ποσοστό ανάπτυξης και δημιουργήσαμε αυτή την περίοδο εννέα εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας.

Αλλά η κρίση, η οικονομική ύφεση εμφανίστηκε και πάλι για διάφορους λόγους ασφαλώς, αλλά ασφαλώς διότι είχαμε υποτιμήσει την ταχύτητα και την ένταση των μεταβολών των αλλαγών που λάμβαναν χώρα αλλού. Από τα εννέα εκατομμύρια θέσεις εργασίας που είχαμε κατακτήσει, χάσαμε τέσσερα εκατομμύρια από το 1991.

Όλα αυτά συνέβησαν μέσα σε ένα πλαίσιο μιας κρίσης των δημόσιων οικονομικών. Όταν λέω κρίση των δημόσιων οικονομικών, εννοώ κρίση του κρατικού προϋπολογισμού, έλλειμμα του προϋπολογισμού, κρίση των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, που δεν είναι πλέον σε θέση να ισοσκελίσουν τα έσοδά τους απ' ενός και τις δαπάνες τους απ' ετέρου.

Λόγω της τεχνολογικής προόδου, η οποία αυξάνει τις δαπάνες υγείας, λόγω της κρίσης των δημόσιων οικονομικών και επίσης, διότι δεν πρέπει να ξεχνάμε, ότι τα δημογραφικά δεδομένα είναι όλο και λιγότερο ευνοϊκά και ότι σε 15-20 χρόνια στις ευρω-

παϊκές χώρες ο αριθμός του ενεργού πληθυσμού θα έχει μειωθεί σε σχέση με τον ανενεργό πληθυσμό. Λόγω επίσης και της επιμήκυνσης της ηλικίας, της διάρκειας ζωής, του προσδόκιμου της ηλικίας. Πρέπει να βάλουμε τάξη στα δημόσια οικονομικά και στα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης.

Είναι ένα θέμα που παραμένει επίμαχο και πολλοί νοσταλγούν το δημοσιονομικό έλλειμμα σαν στοιχείο που μπορεί να στηρίξει την ανάπτυξη και να δημιουργήσει θέσεις απασχόλησης.

Θα αναφέρω δύο παραδείγματα τα οποία έδωσε ένα μέλος της Επιτροπής, που είναι πάρα πολύ διαφωτιστικά. Παραδείγματα που προέρχονται από δύο βόρειες χώρες, των οποίων τα κοινωνικά μοντέλα είναι πολύ όμοια μεταξύ τους.

Η Σουηδία αφ' ενός είχε ένα δημοσιονομικό πλεόνασμα 4% το 1990 του ΑΕΠ. Πέρασε σε έλλειμμα 13% το 1993. Ετσι, 17% της εθνικής παραγωγής εγχύθηκε στην οικονομία και όμως τα αποτελέσματα ήταν καταστροφικά. Η βιομηχανική παραγωγή μειώθηκε κατά 5%. Ο εθνικός πλούτος μειώθηκε σταθερά επί τρία συνεχή χρόνια και η ανεργία αυξήθηκε κατά 10 μονάδες. 8% άνω του ενεργού πληθυσμού ανάμεσα στο '91 και στο '93. Εκτοτε η Σουηδία προσπάθησε να βάλει τάξη στα οικονομικά της και βρίσκεται σε καλό δρόμο.

Αντίθετα το παράδειγμα της Δανίας που πέρασε από δημοσιονομικό έλλειμμα του 9% του ΑΕΠ το 1992 σε πλεόνασμα λίγο ανώτερο του 3% του 1996 είναι άλλο παράδειγμα. Εχουμε δηλαδή αύξηση του ΑΕΠ κατά 12 μονάδες στην διάρκεια αυτής της περιόδου. Μια τέτοια πολιτική κατά την άποψη των οπαδών του δημοσιονομικού ελλείμματος, οδηγεί τη Δανία σε κρίση; Όχι. Η Δανία γνώρισε ικανοποιητικό αριθμό ανάπτυξης και τα ποσοστά ανεργίας μειώθηκαν κατά 40% στη διάρκεια αυτής της περιόδου.

Πράγματι για να είμαστε τελείως αντικειμενικοί η Δανία εισήγαγε πάρα πολλές καινοτομίες, εμπνευσμένη από τη λευκή βίβλο στην αγορά εργασίας της και στην οργάνωση των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισής της. Με άλλα λόγια η εξυγίανση των δημοσίων οικονομικών, σημαίνει, όχι μόνο να προετοιμασούμε το μέλλον, αλλά να ξαναβρούμε και νέα περιθώρια ελιγμού και αυτό είναι κάτι που το αντελήφθη πολύ καλά η ελληνική κυβέρνηση και σαν αποτέλεσμα του οποίου ακολουθεί μια ανοδική πορεία αυτή τη στιγμή, ενώ ταυτόχρονα βελτιώνει τα θεμελιώδη στοιχεία της οικονομίας του.

Το ίδιο ισχύει και για το κράτος πρόνοιας. Ανέφερα προηγουμένως σύντομα, τα αίτια της αμφισβήτησης αυτού του κράτους πρόνοιας. Αναφέρθηκα και στο μέλλον μίλησα και για το μέλλον. Εάν πρέπει να εξασφαλίσουμε αλληλεγγύη σήμερα ανάμεσα στους νέους και τους υπερήλικες, ανάμεσα σε εκείνους που κερδίζουν καλά τη ζωή τους και τους άλλους, πρέπει να ξεχνάμε την αλληλεγγύη ανάμεσα στην παρούσα γενιά και τις μελλοντικές γενιές.

Αν το ξεχάσουμε αυτό, αν ξεχάσουμε αυτή την αλληλεγγύη θα τους αναγκάσουμε να μεταφέρουν ένα δυσβάσταχτο βάρος και δε θα έχουμε εκπληρώσει το καθήκον μας απέναντι στις επόμενες γενιές. Για τα συστήματα κοινωνικής ασφαλείας ισχύει το ίδιο που ισχύει για την Ευρώπη. Εάν δεν εξυγιανθούν τα συστήματα αυτά, αν παραμελήσουμε το ευρωπαϊκό οικοδόμημα θα καταδικάσουμε τις χώρες μας, την περιθωριοποίηση στη διάρκεια της ιστορίας.

Αυτό είναι ένα δίλημμα στο οποίο πρέπει ν' απαντήσουμε. Επιβίωση αφενός, μαρasmus αφετέρου και επειδή δεν έχει ακόμα μάθει την αλληλεξάρτηση των οικονομιών μας, η Ευρώπη αντιμετωπίζει πρόβλημα. 1/5 της παγκόσμιας παραγωγής σήμερα, αποτελεί αντικείμενο εμπορικών συναλλαγών. Πρέπει επίσης να γνωρίζουμε, ότι κάθε

χρόνο η αύξηση του διεθνούς εμπορίου είναι το διπλάσιο της παγκόσμιας παραγωγής.

Κατά συνέπεια αυτοί είναι αριθμοί, αυτά είναι στοιχεία που μας δείχνουν ότι απαγορεύεται σε μία χώρα, κυρίως σε μια ευρωπαϊκή χώρα να κινείται μόνη της ανεξάρτητα στην Ευρώπη. Όσοι προσπάθησαν μετάνιωσαν γι' αυτό, όλο και περισσότερο η ένωση και η συνεργασία μεταξύ Ευρωπαϊκών χωρών είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για μελλοντική ανάπτυξη και ευημερία.

Πώς θα οδηγηθούμε λοιπόν σ' αυτή την ανάπτυξη; Καθώς θα μιλώ υπέρ της οικονομικής ανάπτυξης, θα ήθελα να σας πω ότι, η κλασσική ανάπτυξη, αυτή που πολλές ευρωπαϊκές χώρες γνώρισαν στη διάρκεια της 10ετίας του '60, είναι αναγκαία, αλλά όχι επαρκής, για να εξασφαλίσει ταυτόχρονα πλήρη απασχόληση και να προσφέρει σε όλους μια ισότιμη θέση στη κοινωνία.

Γιατί χρειάζεται η ανάπτυξη; Για να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα των οικονομιών μας και για ν' απαντήσει στις απαιτήσεις αλληλεγγύης. Για να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα, εξασφαλίζοντας μεγαλύτερα κέρδη παραγωγικότητας και επιτρέποντας τη σωστή, τη δίκαιη κατανομή τους.

Εφόσον μιλάμε συχνά για το αμερικανικό μοντέλο και επειδή οι υπερφιλελεύθεροι μας καλούν να εγκαταλείψουμε τα κοινωνικοδημοκρατικά συστήματα για να στραφούμε προς το αμερικανικό μοντέλο, εμείς δε ζητούμε από τους αμερικανούς (λέω παρεμπιπτόντως) να υιοθετήσουν το δικό μας μοντέλο. Στο Ντένβερ, στη διάσκεψη κορυφής των βιομηχανικών χωρών, είδατε ότι αντλήσαμε πολλά διδάγματα.

Είναι ενδιαφέρον να ξαναδούμε τους αριθμούς από το '74 μέχρι το '94, των 20 τελευταίων χρόνων. Η ανάπτυξη ήταν η ίδια στις Ηνωμένες Πολιτείες και στην Ευρώπη. Τι διέφερε; Τι άλλαξε; Η παραγωγικότητα, ανά εργαζόμενο. Στις Ηνωμένες Πολιτείες αυξήθηκε μόνο κατά 0,5%. Στην Ευρώπη ευτυχώς η παραγωγικότητα αυξήθηκε κατά 1,8% στο ίδιο διάστημα. Η απασχόληση αυξήθηκε περισσότερο στις Ηνωμένες Πολιτείες 1,08% έναντι 0,5% στην Ευρώπη λόγω αυτής της βελτιωμένης παραγωγικότητας.

Αλλά ίσως, οι Ηνωμένες Πολιτείες μπορούν ν' αντιμετωπίσουν ένα τόσο χαμηλό επίπεδο παραγωγικότητας, εφόσον και πριν από το ΕΥΡΩ διακυβερνούσε τον κόσμο το δολλάριο. Οστόσο μας δημιούργησε ένα σωρό προβλήματα τα τελευταία χρόνια και επηρέασε μέσα από κάποιο νομισματικό ντάμπινγκ την ανάπτυξή μας. Η άλλη διαφορά με τις Ηνωμένες Πολιτείες, την οποία θα ήθελα ν' αναφέρω είναι η εξής:

Στη διάρκεια αυτής της 20ετίας οι μισθοί στις Ηνωμένες Πολιτείες αυξήθηκαν μόνο κατά 0,6% ετησίως, αυξήθηκαν κατά 1,4% στην Ευρώπη αντίθετα. Αυτό σημαίνει ότι στις Ηνωμένες Πολιτείες, όπως και στη Μεγάλη Βρετανία, με την επανάσταση της κας θάτσερ, ο αριθμός των πτωχών αυξήθηκε, ο αριθμός εκείνων που εργάζονται με μισθούς που δεν τους επιτρέπουν να ζήσουν ή να φροντίσουν τον εαυτό τους και να μεγαλώνουν τα παιδιά τους, αυξήθηκε και συνεπώς η κοινωνία είναι ίσως πιο ανταγωνιστική σήμερα, αλλά γίνεται όλο και πιο άνιση, μία κοινωνία πολλών ταχυτήτων, μία κοινωνία, η οποία εγκαταλείπει στην άκρη του δρόμου τμήμα των πολιτών της.

Δε θέλουμε να καταδικασθούμε σε αυτό το δίλημμα, είτε θα εκσυγχρονιστούμε αφήνοντας 1/5 του πληθυσμού στην άκρη του δρόμου, ή θα παρακολουθήσουν όλοι την εξέλιξη και θα γνωρίσουμε παρακμή. Πρέπει να βρούμε τη μέση οδό, τη χρυσή τομή και ν' αφήσουμε κατά μέρος αυτό το πολύ απλό δίλημμα. Διότι είναι δυνατή μια εντονότερη ανάπτυξη, είναι δυνατή με την προϋπόθεση (και αυτό είναι ένα από τα διδάγματα των 5 τελευταίων ετών), ότι η ανάπτυξή μας δε θα στηριχθεί αποκλειστικά από την αύξηση των εξαγωγών μας, έστω και αν αντιπροσωπεύουν 20 έως 30% του ΑΕΠ, ανάλογα με τις χώρες.

Πρέπει να ακολουθήσουμε μια ενδογενή ανάπτυξη, αν μου επιτραπεί αυτή η έκφραση, που υποστηρίζεται και από εσωτερικά εγγενή στοιχεία, τις επενδύσεις και την εσωτερική ζήτηση. Για τις επενδύσεις (και αυτό ήταν το μήνυμα της λευκής βίβλου επίσης), έχουμε σημειώσει πολλή καθυστέρηση που πρέπει να καλύψουμε.

Συνεπώς, χρειαζόμαστε ανάπτυξη για να έχουμε περισσότερες επενδύσεις, αλλά και περισσότερες επενδύσεις για να έχουμε περισσότερη ανάπτυξη. Και για ν' αξιοποιήσουμε το χρόνο μας σωστά, να εκμεταλλευτούμε την τεχνολογική πρόοδο, πρέπει να επανέλθουμε στα ποσοστά επενδύσεων που γνωρίσαμε τις καλές χρονιές, δηλαδή 1/4 της παγκόσμιας παραγωγής περίπου.

Αυτή η ανάπτυξη που θα στηρίζεται ταυτόχρονα στην αύξηση των ενδοκοινοτικών ανταλλαγών και εξαγωγών μας και σε ένα συνετό συνδυασμό της εσωτερικής διοίκησης και των επενδύσεων, μπορεί ν' αποτελέσει μια ανάπτυξη που θα δημιουργήσει νέες θέσεις απασχόλησης αν καταφέρουμε, αν πετύχουμε την κατανομή της εργασίας αφενός και τη μείωση του κόστους της εργασίας αφετέρου.

Όσο για την κατανομή της εργασίας, θα επανέλθω λεπτομερώς σε αυτό το σημείο για να εξηγήσω ότι δεν πρόκειται για τους σοσιαλιστές, τους σοσιαλδημοκράτες να διεκδικούμε το δικαίωμα στην οκνηρία. Απλά σημαίνει ότι πρέπει να λάβουμε υπόψη και ν' αξιοποιήσουμε την τεχνολογική πρόοδο, η κατανομή της εργασίας, δεν είναι ένας κανόνας των τριών, δεν είναι επειδή θα μειώσουμε τα ωράρια κατά 20%, που σημαίνει ότι θα δημιουργήσουμε 10% περισσότερες θέσεις απασχόλησης. Αυτή η κατανομή της εργασίας εντάσσεται στην πραγματικότητα των καιρών μας, και σε ό,τι αφορά τη μείωση του κόστους εργασίας, στο οποίο αναφέρθηκε ο Πρωθυπουργός ο κ.Σημίτης, ουσιαστικά πρόκειται για την εργασία, τη λίγο εξειδικευμένη.

Στις περισσότερες χώρες όταν ένας μισθωτός παίρνει 100, στην πραγματικότητα το κόστος για την επιχείρηση είναι 160, 170 ή και 180. Γιατί; Διότι 80% χονδρικά των δαπανών κοινωνικής ασφάλισης χρηματοδοτούνται από φόρους των μισθών και αυτό το ποσοστό πρέπει να μειώσουμε, βρίσκοντας νέες πηγές χρηματοδότησης για τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης. Από εκεί και πέρα με ένα κόστος εργασίας που θα είναι μικρότερο, χαμηλότερο, θα μπορούσαμε να δημιουργήσουμε νέες ανάγκες και ν' ανταποκριθούμε σ' αυτές, με κόστος που θ' ανταποκρίνεται στις δυνατότητες εκείνων που αντιμετωπίζουν αυτές τις ανάγκες.

Η οικονομική ανάπτυξη βλέπετε σαφώς, ότι δεν μπορεί να περιοριστεί στα νόμιμα και στον προϋπολογισμό. Και αυτή είναι η μεγάλη μάχη, η δογματική μάχη, για να μην πω η ιδεολογική μάχη που θα χρειαστεί να δώσουμε. Σήμερα γνωρίζουμε ότι η μοναδική σκέψη, εκείνη η οποία τείνει να επικρατήσει στην εποχή μας είναι μια σκέψη, η οποία βλέπει την οικονομική πολιτική μόνο από δημοσιονομική και νομισματική άποψη.

Αλλά κυρίες και κύριοι οικονομική πολιτική ταυτόχρονα, είναι και η πολιτική της παιδείας και της επαγγελματικής κατάρτισης, είναι και η πολιτική της χωροταξίας, της ανάπτυξης και της προώθησης, της έρευνας και της τεχνολογίας, η πολιτική, η πολιτισμική, η πολιτιστική, όλα αυτά είναι στοιχεία που συμβάλλουν στην ανάπτυξη και στην οικονομική και κοινωνική πρόοδο και ευημερία.

Κατά συνέπεια αρνούμαστε μια ειδική προσέγγιση οικονομικής και νομισματικής ένωσης, η οποία θα υποστηρίξει το ενιαίο νόμισμα και την Κεντρική Ευρωπαϊκή Τράπεζα, δημιουργώντας ανισορροπίες και ανισότητες και απορρίπτουμε μία αντίληψη οικονομικής πολιτικής, η οποία θα καταστήσει τη νομισματική σταθερότητα και τη δημοσιονομική ευρωστία μόνες προϋποθέσεις για την αποκατάσταση της ανάπτυξης και την καταπολέμηση της ανεργίας.

Γι' αυτό διερωτώμαστε, μήπως στην κλασσική ανάπτυξη που γνωρίσαμε τα τελευταία χρόνια, δε θα πρέπει να αντιτάξουμε τώρα ένα άλλο μοντέλο ανάπτυξης, πιο βιώσιμο,

που θα δημιουργήσει περισσότερες θέσεις απασχόλησης; Για να γίνουν όλα αυτά, πρέπει να ακολουθήσουμε μια επιθετική στάση και όχι μια δειλή στάση.

Πρέπει να επιδείξουμε φαντασία και να δούμε καλά και προσεκτικά τι συμβαίνει γύρω μας, στην ίδια την Ευρώπη, όπου χώρες όπως η Ολλανδία, η Δανία και η Ιρλανδία, κατάφεραν ακόμη και τις δύσκολες αυτές χρονιές να καταπολεμήσουν την ανεργία και να την περιθωριοποιήσουν.

Πρέπει λοιπόν να καταπολεμήσουμε τις ανησυχίες, τους φόβους των συμπολιτών μας οι οποίοι έχουν σηκώσει, κατά κάποιο τρόπο, τα χέρια και δεν πιστεύουν πια στην πολιτική, γιατί βλέπουν την ανεργία να αυξάνεται απειλητικά γύρω τους, καθώς ανησυχούν για το μέλλον των παιδιών τους και επειδή οι αλλαγές κυβερνήσεων που γίνονται σε ορισμένες χώρες, δεν τους καθησυχάζουν για το ότι το αύριο θα είναι καλύτερο από το σήμερα.

Κατά συνέπεια, πρέπει να ακολουθήσουμε μια επιθετική στάση, να κινητοποιήσουμε, να συσπειρώσουμε την κοινωνία, ώστε να συμβάλουν όλοι, στις αναγκαίες αλλαγές, περνώντας έτσι από την απλή ανάπτυξη στην αειφόρο ανάπτυξη, λαμβάνοντας υπόψη τις τρεις βασικές παραμέτρους ανάπτυξης, στις οποίες θα επανέλθω. Αναφέρθηκε στην πρώτη ήδη ο Πρωθυπουργός: Προστασία του περιβάλλοντος, διαχείριση του χρόνου εργασίας, του χρόνου γενικά και νέες ανάγκες.

Η προστασία του περιβάλλοντος είναι κάτι για το οποίο μιλάμε συχνά. Εγινε στο Ρίο μια Διάσκεψη Κορυφής των Ηνωμένων Εθνών. Συνεδριάζουν πάλι οι χώρες αυτές μετά από έξι χρόνια για να προσπαθήσουν να κάνουν έναν πρώτο απολογισμό και υποχρεώθηκαν να διαπιστώσουν ότι δεν έχει σημειωθεί καμία ουσιαστική πρόοδος, δεν έχει επιτευχθεί καμία συμφωνία μεταξύ των χωρών. Οι ευρωπαϊκές προτάσεις απορρίφθηκαν από τις Ηνωμένες Πολιτείες και όμως γνωρίζουμε πάρα πολύ καλά, ότι ένας τρόπος να εκδηλώσουμε αλληλεγγύη, έναντι των νέων γενιών είναι να τους προσφέρουμε μια φυσική κληρονομιά, καλύτερη απ' αυτή που γνωρίζουμε εμείς σήμερα.

Βεβαίως οι επιλογές είναι δύσκολες, το γνωρίζω. Όταν π.χ. αναλαμβάνουμε ένα σημαντικό κίνδυνο που είναι το φαινόμενο του θερμοκηπίου και η αύξηση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, χρειάζονται θαραλέες αποφάσεις, που τις πρότεινε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνιστώντας ένα φόρο πάνω στο διοξείδιο του άνθρακα. Αυτός ο φόρος δεν έγινε δεκτός απ' όλες τις χώρες, αλλά θα μας είχε προσφέρει διπλό όφελος και αυτό είναι σημαντικό.

Αυτός ο φόρος θα είχε εξασφαλίσει αναγκαίους πόρους για τη χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλισης απ' ενός και μειώνοντας το κόστος εργασίας απ' ετέρου, θα μας επέτρεπε να δημιουργήσουμε νέες θέσεις εργασίας. Αυτό είναι το όφελος αυτής της πρότασης.

Δεν μπορούμε να την αγνοήσουμε, διότι θα μας κατηγορούσαν γι' αυτό δικαίως οι επόμενες γενιές. Αυτή πρέπει να είναι μια από τις νέες οδούς ανάπτυξης. Ανέφερα το παράδειγμα του διοξειδίου του άνθρακα που είναι το πιο χαρακτηριστικό, το πιο δύσκολο πρόβλημα, το πιο προκλητικό, για να σας δείξω σαφώς ότι είναι δυνατόν σήμερα να βρούμε νέες μορφές οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής που θα μας επιτρέψουν ταυτόχρονα να απαντήσουμε στις απαιτήσεις των καιρών μας, να προστατέψουμε το περιβάλλον και να δημιουργήσουμε θέσεις εργασίας.

Δεύτερη παράμετρος σημαντική, είναι η διαχείριση του χρόνου εργασίας. Μίλησα προηγουμένως για την κατανομή της εργασίας. Και όταν μιλάω γι' αυτό χασκογελούν

πολλοί, αλλά θα ήθελα να έχω την προσοχή σας πάνω στην ακόλουθη εξέλιξη.

Όταν άρχισα την επαγγελματική μου ζωή, το 1944 ήξερα ότι έπρεπε, τουλάχιστον κατά μέσο όρο, κατά τη διάρκεια της ζωής μου, να αφιερώσω 100.000 ώρες στην εργασία. Σήμερα, αυτός που μπαίνει στην αγορά της εργασίας ξέρει ότι θα αφιερώσει μόνο 70.000 ώρες και σε 20-30 χρόνια ίσως 50.000 ώρες.

Το ερώτημα που τίθεται είναι το εξής: Ποιές συνέπειες μπορούμε να εξαγάγουμε απ' αυτή την εξέλιξη; Οι φιλελεύθεροι λένε, αφήστε την αγορά να λειτουργήσει μόνη της και εμείς λέμε, η κοινωνία δεν μπορεί να οργανωθεί ούτως ώστε, αυτό το όφελος από την τεχνική πρόοδο, να χρησιμοποιηθεί για μια καλύτερη οργάνωση της συλλογικής ζωής και για να επιτρέψει σε όλους να έχουν μια εργασία εξασφαλισμένη. Όχι να έχουμε μια κοινωνία όπου μερικοί θα εργάζονται 60 ώρες την εβδομάδα, ενώ άλλοι θα αφεθούν στην άκρη του δρόμου σε απόγνωση και απελπισία δεδομένου ότι η τεχνική πρόοδος επιτρέπει τη μείωση του χρόνου εργασίας. Αυτό είναι το ερώτημα το οποίο τίθεται. Και το ερώτημα αυτό τίθεται εδώ και πάρα πολλά χρόνια.

Ενας οικονομολόγος, ο Κέινς, ο οποίος σήμερα θεωρείται καταρραμένος -εξάλλου αυτοί οι οποίοι μιλούν γι' αυτό συνήθως δεν τον έχουν διαβάσει- είπε στη δεκαετία του '30, ότι η τεχνική πρόοδος προχωράει πολύ πιο γρήγορα από την ικανότητά μας να φανταστούμε τις νέες ανάγκες. Αυτή είναι η πρόκληση που έχουμε να αντιμετωπίσουμε σήμερα. Πώς θα οργανωθούμε ούτως ώστε αυτός ο απελευθερωμένος χρόνος να δημιουργήσει θέσεις εργασίας για ορισμένους και να επιτρέψει σε άλλους να ζήσουν διαφορετικά από την κλασική φόρμουλα που είναι το μετρό, η δουλειά, το σπίτι, το φάι και ο ύπνος. Φαί - δουλειά - ύπνος.

Μήπως η ίδια η κοινωνία δεν μπορεί να δημιουργήσει τις ικανότητες φαντασίας και δημιουργίας που χρειάζονται; Εξάλλου έχουμε πειράματα πάρα πολύ ενδιαφέροντα, ομάδων, πόλεων, χωρών που έλαβαν υπόψη τους όλα αυτά τα στοιχεία.

Στη Δανία π.χ. όπου υπήρχε πάρα πολύ ανεργία, όπως είπα προηγουμένως, η κυβέρνηση αποφάσισε να προσφέρει ένα έτος διακοπών με αμοιβή στο επίπεδο του επιδόματος ανεργίας για όλους αυτούς που ήθελαν είτε αυτό το χρόνο αδείας είτε να ασχοληθούν με την οικογένειά τους, είτε να εργαστούν για μια οργάνωση, για ένα κόμμα, ή να γυρίσουν στο σχολείο για να εκπαιδευτούν ως ενήλικες.

Αυτό το εγχείρημα είχε πάρα-πάρα πολύ μεγάλη επιτυχία και επειδή στο βορρά υπάρχει μεγαλύτερη ισότητα μεταξύ των φύλων, πολύ περισσότερο απ' ότι στη Γαλλία, πολλοί μπαμπάδες ζήτησαν ένα έτος άδειας για να ασχοληθούν με τα παιδιά τους. Η κοινωνία λοιπόν λέει, ότι εφόσον η τεχνική πρόοδος απελευθερώνει χρόνο από την εργασία, μπορούν να βρεθούν τρόποι έγκυροι.

Στις Κάτω Χώρες, π.χ. προτιμούν τη μερική απασχόληση. Υπάρχουν οικονομολόγοι της άκρας αριστεράς που λένε, ότι μερική απασχόληση είναι κάτι το βεβιασμένο. Εάν ερωτηθούν οι άνθρωποι προτιμούν την πλήρη απασχόληση. Όχι, αυτό δεν ισχύει για τις Κάτω Χώρες, διότι τα 4/5 αυτών που έχουν μερική απασχόληση, προτιμούν τη ζωή τους οργανωμένη με αυτό τον τρόπο και να έχουν περισσότερο ελεύθερο χρόνο. Είναι μια επανάσταση στην κοινωνία αυτό. Είναι ένας άλλος τρόπος του να βλέπει κανείς τα πράγματα και τη ζωή.

Και είναι τρομακτικό από μια άλλη άποψη, εφόσον κάποιος λέει ότι αρχίζει τη σταδιοδρομία του και θα πρέπει ίσως να τη διακόψει για δύο χρόνια και μετά να αρχίσει μια νέα δουλειά, ένα νέο επάγγελμα. Και εάν πρέπει κανείς τρεις ή τέσσερις φορές κατά τη διάρκεια της ζωής του να αλλάξει δουλειά και επάγγελμα, αυτό αντιπροσωπεύει μια επανάσταση, αλλά αυτή την επανάσταση είτε την υφιστάμεθα, είτε την ελέγχουμε.

Και υπάρχουν και οι νέες ανάγκες της κοινωνίας. Είναι η τρίτη παράμετρος. Με την

ανάπτυξη της γυναικείας εργασίας, με την εξέλιξη της αστικοποίησης, με τους κινδύνους της ερήμωσης του αγροτικού κόσμου, αλλάζουν οι ανάγκες. Οι ανάγκες που σχετίζονται με το περιβάλλον, με τη βοήθεια προς τους υπερήλικες.

Οι ανάγκες που σχετίζονται με την εκπαίδευση, με τη φύλαξη των παιδιών. Όλες αυτές οι νέες ανάγκες δεν μπορούν να καλυφθούν μόνο από την αγορά, διότι η αγορά δεν έχει πάντοτε την απαιτούμενη φαντασία. Η ίδια η αγορά είναι μείωψ και τελικά πολλοί απ' αυτούς που χρειάζονται αυτές τις νέες υπηρεσίες, δεν έχουν τα μέσα να τις πληρώσουν.

Πρέπει λοιπόν εμείς να επινοήσουμε, να ενθαρρύνουμε τη δημιουργικότητα, την καινοτομία και να εισαγάγουμε τα οικονομικά μέσα που θα επιτρέψουν την κάλυψη αυτών των νέων αναγκών.

Το να περάσει κανείς από την απλή ανάπτυξη στην αειφόρο ανάπτυξη, σημαίνει να λάβει υπόψη το περιβάλλον, να λάβει υπόψη τη μείωση του χρόνου εργασίας και αυτές τις νέες ανάγκες. Πόσο μάλλον, που οι νέες τεχνολογίες αλλάζουν ριζικά τη ζωή μας. Την επαγγελματική μας ζωή, αλλά και την ιδιωτική μας ζωή.

Το σύμβολο των αλλαγών αυτών είναι το INTERNET, αλλά για πολλούς από εσάς οι οποίοι εργάζεστε, ξέρετε ότι σημαίνει και κάτι άλλο. Οτι ο τρόπος με τον οποίο σας έμαθαν να εργάζεστε, η θέση σας στην αγορά της εργασίας έχει αλλάξει ριζικά και εκεί η Ευρώπη έχει τρομερή καθυστέρηση στον τομέα αυτό.

Στη Λευκή Βίβλο του Δεκεμβρίου 1993, είχα τονίσει την ανάγκη για την Ευρώπη να εργαστεί σκληρά για να ανταποκριθεί σε αυτή την τεχνολογική επανάσταση. Η συνεργασία όμως δεν ήταν ικανοποιητική ανάμεσα σε ευρωπαϊκές επιχειρήσεις. Δεν είναι αρκετή για να μπορέσουμε να επωφεληθούμε στο έπακρον απ' αυτό το τρίγωνο που είναι το τηλέφωνο, ο υπολογιστής και η τηλεόραση.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν προσδεύσει πολύ περισσότερο από εμάς. Υπάρχει ένα χάσμα ανάμεσά μας και θα πρέπει να επωφεληθούμε απ' αυτή την τεχνολογία των πληροφοριών. Ποιά είναι τα μέσα που έχουμε στην διάθεσή μας; Πρώτα απ' όλα θα πρέπει να καταβάλουμε μια προσπάθεια φαντασίας, καινοτομίας και να δώσουμε στην κοινωνία να καταλάβει τα πράγματα, να μειώσουμε το φόβο. Το φόβο που είναι από τα βασικά μειονεκτήματα των ευρωπαϊκών χωρών στο νέο κόσμο που διαγράφεται.

Εχουμε όμως τα μέσα. Μίλησα για την πλήρη χρησιμοποίηση των νέων τεχνολογιών των πληροφοριών. Θα ήθελα να μιλήσω και για την εκπαίδευση καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής, δια βίου εκπαίδευση. Όταν ο Τόνι Μπλερ έκανε την προεκλογική του εκστρατεία του είπαν ποιά είναι η προτεραιότητά σου; Απήντησε εκπαίδευση, εκπαίδευση, εκπαίδευση. Ήθελε να πει ότι για ν' αντιμετωπίσει κανείς αυτό το νέο κόσμο, η κοινωνία πρέπει να προσφέρει στον καθέναν, στο κάθε άτομο, είτε είναι 6 ετών, είτε είναι 20, 40 ή 60 τα μέσα τα εκπαιδευτικά που θα του επιτρέψουν να κατανοήσει καλύτερα τον κόσμο, στον οποίον ζει και θα ζήσει.

Αυτό σημαίνει ότι η δια βίου εκπαίδευση είναι η δυνατότητα για τον καθένα να έχει πρόσβαση στην εκπαίδευση και όχι μόνο για λόγους επαγγελματικούς, αλλά και για λόγους πολιτισμικούς. Διότι αυτή η εκπαίδευση, η δια βίου εκπαίδευση βασίζεται επάνω σε 4 πυλώνες, οι οποίοι είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι, πρέπει κανείς να μάθει να είναι πρώτα απ' όλα, δηλαδή να καταλαβαίνει τον ίδιο του τον εαυτό. Να είναι ο καθένας ικανός μετά από το τέλος του εκπαιδευτικού κύκλου να έχει μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση, να εκτιμάει καλύτερα τις δυνάμεις του και τις αδυναμίες του. Να μάθει να κάνει, να μάθει να πράττει να μπορεί να εισέλθει στον κόσμο της εργασίας και να έχει ικανότητες και όχι απλώς εξειδικεύσεις.

Η ικανότητα είναι μια ευρύτερη αντίληψη του τι μπορεί ο καθένας να κάνει. Μετά θα

πρέπει να μαθούμε να ζούμε μαζί, να ζούμε όλοι μαζί και αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό, να ζούμε συλλογικά, μιλούμε για Ειρήνη, αλλά θα πρέπει πρώτα να μάθουμε να ζούμε μαζί, να γνωρίσουμε τους άλλους, να γνωρίσουμε στο τι πιστεύουν, τις πεποιθήσεις τους, τις συνήθειές τους, τα έθιμά τους, τις θρησκευτικές τους συνήθειες, τις παραδόσεις τους, ούτως ώστε να οικοδομήσουμε τις βάσεις της Ειρήνης και στην Ευρώπη τη βάση μιας αμοιβαίας κατανόησης, χωρίς την οποία δεν είναι δυνατή, δεν είναι εφικτή η Ευρωπαϊκή οικοδόμηση.

Αυτή είναι νομίζω η ευγενής φιλοδοξία της εκπαίδευσης, το ατού της Ευρώπης. Και βεβαίως δε χρειάζεται να το πω στην Ελλάδα, εδώ που γεννήθηκαν όλοι οι διανοητές, όσοι τροφοδότησαν τη σκέψη μας. Η εκπαίδευση είναι και θα πρέπει πάντοτε να είναι, το προνόμιο της Ευρώπης. Αυτή η Ευρώπη δεν πρέπει ν' αφήσει τους άλλους να την ξεπεράσουν στον τομέα αυτό και πρέπει να έχει αυτή την ευρεία αντίληψη της παιδείας και της εκπαίδευσης που συμβάλλει στην προσωπική και στη συλλογική άνθηση.

Και μεταξύ των μέσων αυτών υπάρχουν επίσης και οι διάφορες συνέπειες της αγοράς παίζοντας τη δομή των τιμών. Δεν πρόκειται ν' αφήσουμε στο περιθώριο την αγορά, κυρίως στον αγώνα για το περιβάλλον, πρέπει αυτός που ρυπαίνει να πληρώνει. Αυτός που δεν ασχολείται με τα γενικά συμφέροντα της κοινωνίας θα πρέπει να πληρώσει το τίμημα γι' αυτή του την αδιαφορία.

Βεβαίως ευρείες προοπτικές διανοίγονται και ίσως σας μίλησα λίγο πολύ τεχνικά γι' αυτά τα πράγματα και ίσως με μεγάλη ταχύτητα. Αλλά η πεποίθησή μου είναι, ότι οι σοσιαλιστές και σοσιαλδημοκράτες θα πρέπει να βρουν μια τρίτη οδό ανάμεσα στην υπεροχή της αγοράς αφενός και στο ν' αφήσουν τα πράγματα να κυλούν μόνα τους μεσ' το κράτος. Θα πρέπει να δώσουν στην αγορά το ρόλο της, δίνοντας έναν ισχυρό ρόλο στο κράτος, το ρόλο του συσπειρωτή των πολιτών γύρω από μια ιστορία, γύρω από μια αντίληψη πατριωτική της χώρας, θα πρέπει μεταξύ των δύο να υπάρξει ένας τρίτος τομέας, μια τρίτη οδός που να επιτρέπει σ' αυτούς που θέλουν να καινοτομήσουν, να μπορούν να το κάνουν.

Βεβαίως στην αρχή θα χρειαστούν δημόσια χρήματα γι' αυτό, δημόσιοι πόροι. Διότι αλλιώς δε θα τα καταφέρουμε, αλλά σιγά - σιγά αυτό ως ο τρίτος τομέας θα γίνει αυτάρκης. Θα σας σόκαρε να σας πω ότι αυτός ο τρίτος τομέας είναι ο γιός της ωραίας ιδέας της αυτοδιαχείρισης, αν βεβαίως ο γιός αυτός γεννηθεί. Η ωραία ιδέα αυτή δεν έχει χάσει τη γοητεία της τουλάχιστον για μένα.

Ετσι μου φαίνεται τίθεται η πρόκληση στην Ευρώπη. Να ξαναβρούμε το δρόμο της ανάπτυξης με μια καλύτερη ισορροπία ανάμεσα σ' αυτό, το οποίο περιμένουμε από τον έλεγχο της αλληλεξάρτησης αφενός και αφετέρου ένα καλύτερο συμβιβασμό ανάμεσα στην εσωτερική ζήτηση, τις επενδύσεις και τις εξαγωγές και αφετέρου το να περάσουμε απ' αυτή την απλή ανάπτυξη σε μια αειφόρα ανάπτυξη που να λαμβάνει υπόψη αυτές τις ριζικές βαθιές αλλαγές που δεν μπορούμε ν' αποφύγουμε, που είναι η μείωση του χρόνου εργασίας, η προστασία του Περιβάλλοντος και οι νέες ανάγκες της κοινωνίας.

Σε σχέση με όλα αυτά τι μπορεί να κάνει η Ευρώπη. Πρέπει να σας το πω ευθύς εξ αρχής, ότι όσα μπορούν να γίνουν σε εθνικό επίπεδο πρέπει να γίνουν εθνικά, δεν πρέπει να περιμένουμε θαύματα από την ίδια την Ευρώπη, παρόλα τα πακέτα που υπάρχουν. Δεν είναι δυνατά τα θαύματα. Αυτό που μπορεί να γίνει σε εθνικό επίπεδο πρέπει να γίνει εθνικά, αλλά η Ευρωπαϊκή οικοδόμηση μπορεί να φέρει μια προστιθέμενη αξία στις προσπάθειές μας και δεν είναι ένα πλεονέκτημα ισχνό, είναι σημαντικό πλεονέκτημα.

Γιατί μπορεί να το κάνει αυτό η Ευρώπη; Διότι η Ευρώπη προσφέρει τη δυνατότητα μιας ελεγχόμενης διαχείρισης των σημείων αλληλεξάρτησης και γι' αυτό και εδώ ο πολιτικός αγώνας δεν έχει κερδηθεί, η πολιτική μάχη δεν έχει κερδηθεί, πρέπει να

διατηρήσουμε τα θεμέλια τα οποία προσπαθήσαμε να σκάψουμε, να ριζώσουνε στην Ευρώπη μας πολιτικά. Την οικονομική μας Ευρώπη την βασίσαμε επάνω σε 3 πυλώνες, την ανταγωνιστικότητα, τη συνεργασία και την αλληλεγγύη.

Η ανταγωνιστικότητα που μας παρέχει κίνητρα, τη χρειαζόμαστε, η συνεργασία που μας ενισχύει και η αλληλεγγύη που μας ενώνει και της οποίας δώσαμε ένα καλό παράδειγμα κυρίως με τις διαρθρωτικές πολιτικές ή τις πολιτικές που ονομάζονται πολιτικές της συνοχής και γι' αυτό η λευκή βίβλος του 1993 εκτός από το γενικό μήνυμα στο οποίο αναφέρθηκε, ήδη πρότεινε αναλύσεις και προτάσεις, ιδέες.

Προτάσεις για ενέργειες σε Ευρωπαϊκό επίπεδο και προτάσεις για μια συζήτηση σε κάθε χώρα ανάμεσα στους πολίτες, ανάμεσα στο κράτος και στους κοινωνικούς εταίρους για να δούμε πώς ανάλογα με την προσωπικότητα και την ιδιαιτερότητα της κάθε χώρας θα μπορούσαμε να ετοιμάσουμε την οδό προς ένα νέο αναπτυξιακό μοντέλο.

Βεβαίως χρειάζεται η ανταγωνιστικότητα και από την άποψη αυτή η μεγάλη, η ενιαία αγορά, είναι το κατάλληλο κίνητρο. Βεβαίως ενοχλεί πολλούς, προκαλεί πολλούς, αλλά εάν δεν είχαμε αναλάβει αυτή την πρωτοβουλία τι θα έκαναν οι κάθε χώρες μας απέναντι στο διεθνή ανταγωνισμό, απέναντι στις βαθιές τεχνολογικές αλλαγές; Και ακόμα δεν έχουμε αξιοποιήσει όλα τα πλεονεκτήματα της ενιαίας αγοράς. Ο Πρωθυπουργός αναφέρθηκε προηγουμένως στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Και εκεί ακόμη πρέπει να ληφθούν πολλές πρωτοβουλίες εθνικές. Αλλά είναι λυπηρό, διότι αντίθετα από τις προτάσεις που έγιναν, δεν έχουμε στην Ευρώπη ένα κίνητρο, ή μια καινοτομία, που θα μας επέτρεπαν να δημιουργήσουμε κεφαλαίο επιχειρηματικού κινδύνου προς όφελος των μικρομεσαίων.

Δεν ξέρω τι συμβαίνει στην Ελλάδα, αλλά σε πάρα πολλές Ευρωπαϊκές χώρες, αυτός ο οποίος έχει το θάρρος να δημιουργήσει τη δική του επιχείρηση, αν δεν επιτύχει και πτωχεύσει έχει μια ετικέτα κόκκινη, αλλά αν επιτύχει πρέπει να πουλήσει τα κοσμήματα της οικογένειας και το σπίτι του, για να μπορέσει ν' αυξήσει το κεφάλαιό του και που στο τέλος απορροφάται από μια μεγάλη πολυεθνική.

Αυτό είναι, το οποίο προσπαθεί να εξάρει ο καπιταλισμός. Η πρωτοβουλία αυτή, δεν μπορεί να φτάσει ως τα άκρα. Γι' αυτό υπάρχουν φόρμουλες που επιτρέπουν σε τράπεζες, σε χρηματοδοτικές εταιρίες να παρακολουθήσουν την εξέλιξη μιας μικρής εταιρίας να τη συνοδεύσουν, δίνοντάς της με ορισμένες εγγυήσεις, κεφάλαιο επιχειρηματικού κινδύνου. Ας μη ξεχνούμε ότι οι μικρομεσαίες δημιουργούν το 80% των νέων θέσεων απασχόλησης και η Ευρώπη μπορεί έτσι να ενθαρρύνει τις προσπάθειες αυτών των μικρομεσαίων.

Είχαμε επίσης προβλέψει μέσα στα πλαίσια της ενιαίας αγοράς και του ανταγωνισμού την ανάπτυξη μεγάλων δικτύων υποδομών. Γιατί; Διότι, εάν στην Ευρώπη μπορούμε να κυκλοφορούμε ταχύτερα και φθηνότερα να κυκλοφορούν τα αγαθά οι υπηρεσίες και τα άτομα, τότε μπορούμε να βελτιώσουμε την ανταγωνιστικότητά μας.

Μπορούμε να ενισχύσουμε την ισορροπία μεταξύ των διαφόρων εδαφών και περιφερειών. Αλλά δεν κατέστη δυνατόν να πείσουμε τους 15 υπουργούς οικονομικών (μερικοί υποστήριξαν αυτά τα έργα, εκ των οποίων και ο έλληνας υπουργός), να μας δώσουν τα 20, τα 30% τα απαραίτητα για να συμπληρώσουμε τις άλλες πηγές χρηματοδότησης και για να πραγματοποιήσουμε μέσα σε προθεσμίες αρκετά μικρές, αυτά τα μεγάλα έργα υποδομής.

Νομίζω, ότι είναι κάτι το σημαντικό για τους ευρωπαίους αυτή την περίοδο οικονομικής δυσπραγίας, η Ευρώπη να μπορέσει να συνδράμει, αφενός με μεγάλα δίκτυα υποδομών και αφ' ετέρου βοηθώντας και ενισχύοντας τη γένεση και την ανάπτυξη μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Αυτά σχετικά με τον ανταγωνισμό.

Τώρα ας έρθουμε στην αλληλεγγύη. Αυτή η αλληλεγγύη είναι ίσως ένα από τα πρώτα βήματα για να καταλήξουμε εκτός από την εθνική ιθαγένεια, στην υπερηφάνεια του να ανήκει κανείς σε ένα έθνος. Οι στρατευμένοι Ευρωπαίοι δε ζητούν από κανένα να παραιτηθεί αυτού του συναισθήματος, να ανήκει κάποιος σε ένα έθνος.

Αλλά γίνεται κανείς πολίτης Ευρωπαίος χάρη σε αυτές τις δομές που επιτρέπουν την αλληλεγγύη ανάμεσα στις πλούσιες περιοχές και στις λιγότερο πλούσιες τις προβληματικές περιοχές. Η πρόοδος ήταν θεαματική. Αφιερώναμε 5 δισεκατομμύρια ECU το '64, ενώ τώρα αφιερώνουμε 32. Βεβαίως η Ελλάδα, όπως και άλλοι, ξέρουν τι σημαίνει αυτό.

Αυτή η προσπάθεια αλληλεγγύης νομίζω μπόρεσε να συγκολήσει τους Ευρωπαίους. Είναι ένα στοιχείο σημαντικό και αυτές οι πολιτικές πρέπει να συνεχιστούν. Βεβαίως με τη διεύρυνση, θα πρέπει να περιληφθούν και χώρες λιγότερο ανεπτυγμένες από εμάς και θα πρέπει ίσως να στριμωχθούμε λίγο στο τραπέζι, για να κάνουμε και θέση για τους νεοφερμένους. Επίσης θα πρέπει οι χώρες οι οποίες μέχρι τώρα επωφεληθήκαν να καταβάλουν μια προσπάθεια, να παραχωρήσουν κάτι, αλλά φοβάμαι μήπως με το πρόσχημα του φιλελευθερισμού και τις λιτότητες τις δημοσιονομικές αυτές οι πολιτικές στο μέλλον, ότι δε θα έχουν ίσως επαρκή μέσα για να συνεχιστούν και για να μπορούν να εκφράζουν όλο και καλύτερα την αλληλεγγύη ανάμεσα σε όλους τους Ευρωπαίους πολίτες, όπου και αν βρίσκονται στην Ευρώπη.

Εξάλλου αυτό περιμένουν από εμάς οι χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, των οποίων το βιοτικό επίπεδο και το αναπτυξιακό επίπεδο είναι χαμηλότερο από τις φτωχότερες περιφέρειες της σημερινής Ευρώπης.

Δεύτερο στοιχείο αλληλεγγύης το κοινωνικό κεφάλαιο, οι συνθήκες και οι πρώτες επιπτώσεις του. Αυτό το κοινωνικό κεφάλαιο το οποίο εμπλουτίστηκε κάπως με τη Συνθήκη του Αμστερνταμ.

Ας μην ξεχνάμε ότι σήμερα η Ευρώπη έχει αποκτήσει μια νομοθεσία για τις συνθήκες υγιεινής, υγείας και ασφάλειας στους χώρους εργασίας, που βελτίωσε τις συνθήκες εργασίας των εργαζομένων σε πάρα πολλές χώρες.

Ας μην ξεχνάμε, ότι η Ευρώπη έχει μία ελάχιστη βάση ανεπαρκή ακόμη κοινωνικών δικαιωμάτων. Αυτή η προσπάθεια πρέπει να συνεχιστεί, χωρίς να διαταραχθεί ο ανταγωνισμός. Αλλά πρέπει να δείξουμε και όταν κατοικούμε στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Έχουμε όχι μόνο ελευθερία μετακίνησης, μπορούμε να σπουδάσουμε όπου θέλουμε, να εργαστούμε όπου θέλουμε, να πάρουμε τη σύνταξή μας όπου θέλουμε, αλλά απολαμβάνουμε παράλληλα και ένα ελάχιστο επίπεδο εγγυήσεων που σημαίνει, ότι είμαστε ένας πολίτης που μπορεί να μιλάει πραγματικά για συγκεκριμένες ελευθερίες και δικαιώματα.

Αυτή η έννοια της αλληλεγγύης εκφράστηκε μέσα από τα λίγο γνωστά αποτελέσματα του κοινωνικού διαλόγου. Η Βάσω Παπανδρέου γνωρίζει πολύ καλά για το τι μιλώ, εφόσον έχει συμβάλει ουσιαστικά σ' αυτόν τον κοινωνικό διάλογο. Δεν είναι εύκολο το '95, μετά από οκτώ χρόνια διακοπής να ξαναφέρουμε κοντά τους εργοδότες και τα συνδικάτα στην Ευρώπη, κυρίως που ο καθένας έχει τις παραδόσεις του. Και σε επίπεδο εργοδοσίας υπάρχουν πολλές διαφορές και αντιθέσεις. Όπως και σε επίπεδο εργατικών σωματείων. Τα πιο ισχυρά συνδικάτα, δεν έβλεπαν με καθόλου καλό μάτι τις προσπάθειες σε ευρωπαϊκό επίπεδο που τις θεωρούσαν κατώτερες, ή ελάχιστα ενδιαφέρουσες σε σχέση με αυτά που είχαν απαιτήσει μεμονωμένα στις χώρες τους.

Και όμως, με την πάροδο των ετών, ο διάλογος εδραιώθηκε και πάλι ανάμεσα στις εργοδοσίες, στους Ευρωπαίους εργοδότες και τα συνδικάτα και κατέληξε αφ' ενός σε κοινές θέσεις, σε κοινές γνώμες που αν τις είχαμε ακούσει, ίσως θα είχαμε αποφύγει μέρος της οικονομικής κρίσης που γνωρίζουμε σήμερα και κυρίως έχουμε πλέον σχεδόν φτάσει σε συλλογικές ευρωπαϊκές συμβάσεις εργασίας.

Υπήρξαν πάντως τρεις σημαντικές αποφάσεις που λήφθηκαν τον τελευταίο καιρό μετά από συζητήσεις μεταξύ εργοδοσίας και συνδικάτων που καταδεικνύουν τη σημασία του κοινωνικού διαλόγου στα πλαίσια του ευρωπαϊκού μοντέλου.

Πρώτον, το δικαίωμα ενημέρωσης και διαβούλευσης των εργαζομένων στις πολυεθνικές επιχειρήσεις και γνωρίζετε -έστω και εάν το σύστημα δεν είναι τέλειο ότι η εταιρεία RENAULT καταδικάστηκε από τα βέλγικα και τα γαλλικά δικαστήρια, επειδή δε σεβάστηκε αυτή την ελάχιστη εγγύηση που υπάρχει στα κείμενα και τις συμβάσεις.

Κατόπιν είχαμε ένα κείμενο για το δικαίωμα σε γονική άδεια. Το δικαίωμα για έναν άνδρα και μια γυναίκα να πάρει άδεια για γονικούς λόγους. Στις 6 Ιουνίου στη διάρκεια της Ολλανδικής Προεδρείας υπογράφηκε στη Χάγη μια συμφωνία για την ελάχιστη εγγύηση για όλες τις μορφές προσωρινής ή μερικής απασχόλησης.

Αυτοί που λένε ότι δεν υπάρχει καθόλου κοινωνική Ευρώπη είναι είτε ανίκανοι, ή άτομα που δε γνωρίζουν τίποτα, ή είναι υποκριτές. Υπάρχει ήδη μια σημαντική κοινωνική διάσταση στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα που πρέπει να βελτιωθεί ασφαλώς, αλλά ας μην αγνοούμε τα γεγονότα. Και ας μην ονειρευόμαστε δογματικά μια κάποια κοινωνική Ευρώπη η οποία θα στερήσει κάθε χώρα από τις προνομίες της και που καταχρηστικά θα συγκεντρώνει όλες τις εξουσίες και όλες τις αποφάσεις στις Βρυξέλλες. 'Η όταν θα υπάρξει η Κεντρική Ευρωπαϊκή Τράπεζα στη Φραγκφούρτη.

Ο σημαντικός κίνδυνος είναι η διάδοση του κοινωνικού ιστού και του όλου ευρωπαϊκού οικοδομήματος. Η ανταγωνιστικότητα είναι ένα πρόβλημα, όπως και το έλλειμμα σε επίπεδο συνεργασίας. Και εδώ το τίμημα θα είναι υψηλό για την αβλεψία του παρελθόντος.

Ας δούμε ένα παράδειγμα: Ερευνα και τεχνολογία. Όλοι συμφωνούν για την τεχνολογική πρόοδο. Όλοι μιλάμε για τις νέες τεχνολογίες της πληροφόρησης, για την πληροφορική και θα μπορούσα να μιλήσω, για τη βιοτεχνολογία, η οποία δημιουργεί τεράστια δεοντολογικά, φιλοσοφικά και ηθικά διλήμματα. Αλλά σ' αυτό τον τομέα η συνεργασία μεταξύ ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, ή η συνεργασία μεταξύ Ευρωπαϊκών κρατών, η συνεργασία μεταξύ δημόσιας, κρατικής και ιδιωτικής έρευνας, δεν έχει προχωρήσει αρκετά. Και αυτός είναι ένας λόγος για την καθυστέρησή μας.

Παρ' όλες τις προσπάθειες που έχει καταβάλει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για να πείσει τους αυτοκινητοβιομηχάνους να συνεννοηθούν μεταξύ τους, ή τους κατασκευαστές ηλεκτρονικών προϊόντων, μάταια. Τα προγράμματα έρευνας και τεχνολογίας δεν επικεντρώνονται επαρκώς στις νέες καινοτομίες, στις νέες προκλήσεις. Είναι λοιπόν αυτός ένας τομέας στον οποίο απαραίτητα πρέπει να προχωρήσουμε περισσότερο και γρηγορότερα στην Ευρώπη.

Ενα δεύτερο παράδειγμα που θα ήθελα να θίξω είναι το παράδειγμα του συντονισμού των μακροοικονομικών πολιτικών. Εκεί, μιλάμε για το συγκεκριμένο στόχο που έχουν θέσει οι Ευρωπαίοι με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα και ημερήσια διάταξη που είναι η ONE. Ίσως θα έπρεπε προηγούμενα να πούμε για την Οικονομική και Νομισματική Ένωση. Θα αναφερθώ σε τρία σημεία. Όταν θα έχουμε την Οικονομική και Νομισματική Ένωση και μια ενιαία αγορά με 15 χώρες, η συνολική παραγωγή της Ευρώπης θα είναι κατά 6,2 δισεκατομμύρια ECU ανώτερη, υψηλότερη εκείνη της Αμερικής και ανώτερη και εκείνη της Ιαπωνίας.

Όταν θα έχουμε ένα ενιαίο νόμισμα, ένα κοινό νόμισμα, θα μπορούμε να μιλάμε βάσιμα για τη δημιουργία ενός σταθερότερου διεθνούς οικονομικού συστήματος. Πώς να γίνει αυτό σήμερα, που 90% των συναλλαγών γίνονται σε δολάρια έναντι 15% μόνο σε γερμανικά μάρκα. Πώς θα μπορούσε να γίνει κάτι τέτοιο σήμερα, όταν οι Ηνωμένες Πολιτείες αντιπροσωπεύουν το 12% του παγκοσμίου εμπορίου, ενώ πάνω από το 50% του εμπορίου αυτού εκφράζεται σε δολάρια.

Τέλος, τρίτο πλεονέκτημα της Οικονομικής και Νομισματικής Ενωσης, μέσα από τη νομισματική σταθερότητα, θα μας εξασφαλίσει χαμηλότερο επιτόκιο, κάτι που θα είναι κίνητρο για την οικονομική ανάπτυξη και για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Θα πρέπει να μιλάμε για ουσιαστική Οικονομική και Νομισματική Ενωση. Και αυτή τη στιγμή το μόνο που διαφαίνεται μπροστά μας είναι η Νομισματική Ενωση με μια ανεξάρτητη κεντρική τράπεζα -θέλω να είναι ανεξάρτητη. Είχα επιμείνει γι' αυτό, χωρίς οικονομικό αντιστάθμισμα. Αυτό είναι που θα έχουμε.

Είναι σαν τη Γερμανία η περίφημη "Μπούντεσμανγκ", να είχε απέναντί της, όχι τον Καγκελάριο Κολ και μια κυβέρνηση, αλλά απλά μερικούς ανώτερους αξιωματούχους. Αυτό είναι ένα σύστημα που δεν μπορεί να λειτουργήσει. Θα αυξήσει το έλλειμμα της συνεργασίας, αλλά και το πολιτικό έλλειμμα στην Ευρώπη. Γι' αυτό η Συνθήκη για την ΟΝΕ προβλέπει ρητά το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών στο άρθρο 103.

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο δεν αντιλαμβάνομαι την άρνηση των Γερμανών και των Ολλανδών, σε ό,τι αφορά την εφαρμογή αυτών των άρθρων μέσα από ένα σύμφωνο συντονισμού των πολιτικών οικονομικών που θα εξισορροπήσει το σύμφωνο σταθερότητας.

Μόνο με τέτοιους όρους, με τέτοιες προϋποθέσεις, πιστεύω, είναι για έναν σοσιαλιστή αποδεκτή η ΟΝΕ. Μόνο με τέτοιους όρους ένας ευρωπαίος είτε είναι σοσιαλιστής, είτε όχι, μπορεί να περιορίσει τον κίνδυνο να έχουμε αύριο στη Φραγκφούρτη ένα ισχυρό στοιχείο χωρίς πολιτικό αντιστάθμισμα που θ' αποφασίζει, να διατάζει, θα καθορίζει την οικονομική και νομισματική πολιτική. Είναι ουσιαστικό στοιχείο αυτό και προτού παρθούν οι αποφάσεις τον Απρίλιο του 1998, για το ξεκίνημα της τρίτης φάσης της ΟΝΕ, αυτή είναι μια απαραίτητη αναγκαία πολιτική προϋπόθεση να υπάρξουν αυτοί οι κανόνες του παιχνιδιού, αυτό το σύμφωνο που θα επιτρέψει το συντονισμό μεταξύ οικονομικών πολιτικών.

Με αυτούς τους όρους η ΟΝΕ δε θα είναι μόνο το επιστέγασμα της οικονομικής ολοκλήρωσης, αλλά και το ξεκίνημα της Ενωμένης πολιτικής Ευρώπης. Γιατί όταν οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων θα ζητούν για τις μεγάλες οικονομικές και αύριο κοινωνικές κατευθύνσεις για το σύνολο της Ευρώπης; Τι θα κάνουν; Θα κάνουν πολιτική, με την ευγενέστερη έννοια του όρου, που είναι απαραίτητο. Και θα σας θυμίσω και κάτι άλλο, για να καθυστερήσω ορισμένους από εσάς. Το άρθρο 109 της συνθήκης προβλέπει ότι η πολιτική, η συναλλαγματική, η σχέση μεταξύ ΕΥΡΩ και των μεγάλων διεθνών νομισμάτων θ' αποφασίζεται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σε συνεννόηση με την Κεντρική Τράπεζα.

Νομίζω ότι πρέπει να ξαναβάλουμε τα πράγματα στη θέση τους και να έχουμε δύο φορείς, οι οποίοι θα συναποφασίζουν διότι αλλιώς θα δημιουργηθεί μια ανισορροπία στην Ευρώπη, η οποία μπορεί να έχει δυσμενέστερες συνέπειες για την εξέλιξη και την πρόοδο της.

Βλέπουμε λοιπόν με αυτά που σας είπα, τι μπορεί να κάνει η Ευρώπη παράλληλα με τις προσπάθειες που θα γίνουν σε εθνικό επίπεδο και οι οποίες είναι και αυτές απαραίτητες, αλλά σ' αυτό το πλαίσιο οι σοσιαλιστές θέλουν να εξασφαλίσουν την αλλαγή μέσα στην ασφάλεια.

Η αλλαγή χωρίς ασφάλεια, σημαίνει μια κοινωνία πολλών ταχυτήτων, σημαίνει

ανθρώπους, οι οποίοι θα παραμείνουν στην άκρη του δρόμου, σημαίνει μια κοινωνία, που θα υπάρχει μόνο για εκείνους που μπορούν να πετύχουν, χωρίς ισότητα ευκαιριών. Αλλά ασφάλεια όμως χωρίς αλλαγή, σημαίνει παρακμή μακροπρόθεσμα με καταστροφικές συνέπειες για τις μελλοντικές γενιές, εάν δεν εξασφαλίσουμε τα μέσα εκείνα που θα μας επιτρέψουν να φτιάξουμε μια πιο ευήμερη, αλλά και πιο γενναϊόδωρη Ευρώπη.

Ο σοσιαλισμός ίδρυσε 3 συντηρητικές αρχές, την ελευθερία, την αλληλεγγύη και την ευθύνη. Καμιά απ' αυτές τις αρχές δεν πρέπει να παραγκωνιστεί. Αλλά νομίζω ότι μέχρι στιγμής, έχουμε δυστυχώς ξεχάσει την ατομική ευθύνη, δεν μπορούμε να περιμένουμε τα πάντα από το κράτος, δεν είμαστε οι πιστωτές κάποιου άγνωστου φορέα που ονομάζεται κράτος, πρέπει όλοι να συμβάλλουμε, να προσφέρουμε κάτι και εμείς.

Ο σοσιαλισμός ο αυριανός, είναι σοσιαλισμός πρωτοβουλίας και ατομικής ευθύνης χωρίς να μειώνεται η συλλογική ευθύνη ενός κράτους που θα καθοδηγεί την ανάπτυξη, θα την κατευθύνει, ενός κράτους εταίρου, ελευθερία, ευθύνη, αλληλεγγύη παραμένουν οι αξίες και οι αρχές μας. Δε θέλουμε να τις απαρνηθούμε.

Σήμερα σε 11, 12 χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε 12 χώρες μέλη οι σοσιαλιστές βρίσκονται στην κυβέρνηση, είτε άμεσα με αρχηγό κράτους, είτε στα πλαίσια κυβερνήσεων Συνασπισμού. Αυτή είναι μια σημαντική εξέλιξη, σημαίνει και ευθύνες και υποχρεώσεις. Ας μην απογοητεύσουμε τους λαούς μας. Για να μην τους απογοητεύσουμε όμως πρέπει να δούμε την πραγματικότητα κατάφρατα, να είμαστε καινοτόμοι χωρίς να ξεχνάμε τις αξίες και τις αρχές που στήριξαν και οδήγησαν στο μεγαλείο του σοσιαλισμού και επέτρεψαν τη σημαντική κοινωνική πρόοδο, την οποίαν γνωρίζουμε όλοι σήμερα.

Ακης Τσοχατζόπουλος

Υποθέτω ότι θα εκπλαγήκατε, διότι ενδεχομένως κάποιοι να θεωρούν ότι ο Υπουργός Άμυνας, ίσως δεν είναι ο πλέον κατάλληλος να σχολιάσει την παρουσίαση του Προέδρου Delors. Βέβαια, το μεσημέρι σήμερα που συζητούσαμε, διαπιστώσαμε πόσο στενά δεμένα είναι η άμυνα και η ασφάλεια της Ευρώπης, με την ικανότητα να πετύχει υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, διότι αυτό είναι το ζητούμενο.

Θα είμασταν πολύ πιο ευτυχείς, εάν η Ευρωπαϊκή Ένωση στην τελευταία της Σύνοδο στο Άμστερνταμ αποφάσιζε ότι, πέραν της κοινής ασφάλειας, - την οποία την αναζητεί με πάθος και για την ίδια αλλά και για τα κράτη της Ανατολικής Ευρώπης που θέλουν να ενταχθούν σ' αυτήν την κοινή ασφάλεια -, ήταν έτοιμη να προχωρήσει και στην κοινή άμυνα.

Δεν είναι ακόμα έτοιμη όμως γι' αυτό. Νομίζω, ότι θα χρειαστεί λίγος χρόνος. Εν πάση περιπτώσει, ας μην εμπλακούμε σήμερα στο θέμα της άμυνας και της ασφάλειας. Εγώ θα ήθελα να θέσω κάποιες παρατηρήσεις μόνο.

Αγαπητέ Πρόεδρε Delors, νομίζω, ότι θέσατε ένα κρίσιμο ερώτημα. Οχι ποιά Ευρώπη θέλουμε, η Ευρώπη είναι ξεκάθαρη, οι σοσιαλιστές τουλάχιστον ποια Ευρώπη θέλουν. Την Ευρώπη της κοινωνικής ευαισθησίας, την Ευρώπη της ανάπτυξης, την Ευρώπη του περιβάλλοντος, την Ευρώπη της αλληλεγγύης και της συνεργασίας.

Όμως το θέμα είναι, ότι χρειαζόμαστε ανάπτυξη. Αυτό είναι το ζητούμενο. Και μάλιστα υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης. Και το πρόβλημα είναι, πώς θα τους πετύχουμε. Αυτή ήταν η πρόταση που κατατέθηκε σήμερα και ήταν πολύ ενδιαφέρουσα, γιατί μας έδωσε ορισμένες διαστάσεις, που μπορούν να μας πείσουν μέσα από το διάλογο, ότι είναι δυνατοί οι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης σήμερα στην Ευρώπη.

Μια Ευρώπη, η οποία υποφέρει από την έλλειψη ανάπτυξης. Μια Ευρώπη, η οποία επί 15 χρόνια είναι εγκλωβισμένη σε χαμηλούς ρυθμούς, σε στασιμότητα, διότι δεν έχει ακριβώς την υψηλή αυτή ανάπτυξη που έχουμε ανάγκη, για να πετύχουμε την Ευρώπη αυτού του είδους που θέλουμε.

Και γι' αυτό, βέβαια, έχουμε τι; Μια νεο - φιλελεύθερη Ευρώπη. Μια Ευρώπη που είναι μόνο της αγοράς. Μια Ευρώπη, που δεν μπορεί να αντιμετωπίσει την ανεργία. Και γι' αυτό έχουμε τα 20 εκατομμύρια ανέργους.

Και επειδή όλοι συμφωνούμε, ότι πρέπει να αντιμετωπίσουμε την ανεργία, το ερώτημα είναι : Υπάρχει άλλος τρόπος για να αντιμετωπίσουμε την ανεργία, εκτός μόνο από το να πετύχουμε υψηλούς ρυθμούς οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης ; Και εγώ λέω ότι δεν υπάρχει, όπως είπε και ο κ. Delors.

Το ερώτημα είναι, τί κάνουμε προς αυτήν την κατεύθυνση. Διότι υπάρχει μια πορεία τα τελευταία 15 χρόνια, που εγκλώβισε την ικανότητα ανάπτυξης της Ευρώπης σε μια λογική, η οποία, βέβαια, προσδιορίστηκε μέσα από το Μάαστριχτ, έβαλε συγκεκριμένους όρους εξέλιξης και προσδιόρισε τα ονομαστικά μεγέθη τα οποία πρέπει να πετύ-

χουμε, τους όρους σύγκλισης.

Μια εξυγιαντική πολιτική, που συγχρόνως ακολουθείται απ'όλες τις χώρες. Μια οικονομική πολιτική, που βεβαίως δίνει προτεραιότητα στο να μειώσουμε τα ελλείμματα, δίνει προτεραιότητα στο να πέσουν τα επιτόκια, δίνει προτεραιότητα στο να μειωθεί το δημόσιο χρέος.

Όλα αυτά πολύ σωστά. Όμως, το αποτέλεσμα είναι χαμηλοί ρυθμοί ανάπτυξης και υψηλή ανεργία. Διότι, βέβαια, στερείται ως προσπάθεια οικονομικής ανάπτυξης, όλων εκείνων των εργαλείων, που στο παρελθόν χρησιμοποιήθηκαν για να μπορέσουμε να έχουμε υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης.

Στην Κεϋνσιανή πολιτική, η οποία προώθησε τις επενδύσεις με αξιοποίηση της δυνατότητας του δημοσίου να χρεωθεί, να δανειστεί, να κάνει επενδύσεις που θα δημιουργήσουν θέσεις εργασίας και θα δημιουργήσουν ανάπτυξη, στην πορεία την οποία ακολουθούμε 15 χρόνια, δεν είναι εφικτή.

Το ερώτημα μπαίνει, τώρα, στο επίπεδο της Ευρώπης, είναι δυνατόν να προωθήσουμε μια Κεϋνσιανή πολιτική, που ακριβώς θα αξιοποιήσει τις νέες δυνατότητες της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, αυτά τα μεγάλα πλεονεκτήματα που θα προκύψουν από την κοινή αγορά ;

Τα ανέφερε προηγουμένως ο κ. Delors. Η μείωση του συναλλαγματικού ρίσκου στις συναλλαγές, η ικανότητα μέσα από το κοινό νόμισμα, να μειωθεί το κόστος όλων των οικονομικών συναλλαγών, όλα αυτά, οδηγούν σε μια βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της Ευρωπαϊκής οικονομίας σε ένα σημαντικό ποσοστό.

Και το ερώτημα μας είναι : Απέναντι στην Αμερικανική οικονομία, πώς αλλιώς θα πετύχουμε τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, αφού, επί 15 χρόνια, ακολουθώντας πολιτικές που ήταν φιλελεύθερες, μονεταριστικές δεν πετύχαμε αυτή τη βελτίωση ;

Και εδώ μπαίνει το εξής θέμα: Έλεγα σήμερα το μεσημέρι, στο γεύμα με τον Κώστα Σημίτη, το Ζακ Ντελόρ και άλλους συναδέλφους, ότι πρόσφατα ήμουν στην Αμερική, όπου είναι περήφανοι για την επιτυχία της Αμερικανικής πολιτικής στην οικονομία.

Αναφερθήκατε στη σύσκεψη των 8. Βέβαια και εκεί ο Πρόεδρος Κλίντον είπε, πόσο πετυχημένη είναι η Αμερικάνικη πολιτική και την οποία πρέπει όλοι να την ακολουθήσουμε. Το ερώτημα είναι, γιατί πέτυχε η Αμερικανική πολιτική;

Διότι, ακριβώς, δεν έλαβε υπόψη όλους αυτούς τους περιορισμούς που ήταν υποχρεωμένη να λάβει η Ευρωπαϊκή οικονομική πολιτική, η Ευρωπαϊκή πορεία σύγκλισης των χωρών, που ακολουθείται όλα αυτά τα χρόνια.

Και διότι, βέβαια, άφησε το δολάριο να πέσει κάτω, απέφυγε την ανάγκη της σκληρής συναλλαγματικής πολιτικής. Με αποτέλεσμα, να αξιοποιήσει όλα τα εργαλεία της, δημοσιονομική, εισοδηματική, αναπτυξιακή πολιτική και τα τέσσερα σημεία και να πετύχει αυτούς τους υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης που έχει σήμερα η οικονομική πολιτική των ΗΠΑ.

Βέβαια, η Ευρώπη είναι χρεωμένη. Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία, ότι βρίσκεται σε μια αδυναμία. Διότι η «ΜΠΟΥΝΤΕΣΜΠΑΝΚ», στην οποία αναφέρθηκε, έχει την ευθύνη να προστατεύσει το μάρκο, καθώς η Γερμανία επενδύει δισεκατομμύρια μάρκα και δολάρια κάθε χρόνο στην Ανατολική Γερμανία, για να μπορέσει να την κρατήσει και να δημιουργήσει κανόνες ανάπτυξης.

Όμως η «ΜΠΟΥΝΤΕΣΜΠΑΝΚ», συγχρόνως, επηρεάζει την εξέλιξη όλης της Ευρώπης. Ενώ την ίδια στιγμή, το «σταμπίλιτ παρκ», είναι δεσμευτικό. Και γι'αυτό έχει σημασία, ότι πέτυχαν οι προοδευτικές Κυβερνήσεις, σ'αυτή τη Σύνοδο στο Άμστερ-

νταμ, να μην υπάρξει μόνο το «σταμπίλιτι παρκ», αλλά να υπάρξει συγχρόνως μία σαφής δέσμευση για αντιμετώπιση της ανεργίας, που δεν μπορεί να γίνει παρά μόνο μέσα από αναπτυξιακή πολιτική.

Τώρα, για ποιά αναπτυξιακή πολιτική μιλούμε, εκεί είναι το ζητούμενο. Θα πάμε απλά και μόνο στις παραδοσιακές μεθόδους; Θα πάμε, δηλαδή, στα προγράμματα ανεργίας, θα πάμε μόνο στο να προσέξουμε να υπάρξουν κάποιοι πόροι, που θα βοηθήσουν αυτήν την υπόθεση;

Θα αξιοποιήσουμε μόνο τα διευρωπαϊκά δίκτυα, που είναι πολύ χρήσιμα, έστω και αν δε βρήκαμε τους απαραίτητους πόρους; Αλλά, υποθέτω, σε μία αναγκαστική πορεία εξεύρεσης θέσεων εργασίας, πρέπει να βρούμε τους πόρους για τα διευρωπαϊκά δίκτυα.

Και εδώ, έρχεται η απάντηση μέσα από την πρόταση του κ. Delors, που λέει το εξής : Όλα αυτά είναι χρήσιμα, αλλά δεν αρκούν. Εάν συνεχίσουμε να έχουμε ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης όπως είχαμε μέχρι σήμερα, αλλά αυτή την ίδια οικονομική πολιτική που είναι περιοριστική στα ελλείμματα, περιοριστική σε όλα τα μακροοικονομικά μεγέθη, περιοριστική στα επιτόκια, περιοριστική σε όλα δηλαδή και με ένα σκληρό νόμισμα, το θέμα είναι ότι αυτή η οικονομική ανάπτυξη που επιδιώκουμε, δε θα υπάρξει.

Μήπως τότε, πρέπει να χαλαρώσουμε; Όχι, σε καμία περίπτωση. Βεβαίως πρέπει να υλοποιήσουμε μέχρι το τέρμα, γιατί έχουμε ανάγκη να συγκλίνουμε με τις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, για να δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις ουσιαστικά του κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος.

Αυτή είναι η νέα δυνατότητα. Μέσα από το κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα, πρέπει να υλοποιήσουμε με συνέπεια όλες αυτές τις πολιτικές σύγκλισης, τις οποίες εφαρμόσαμε μέχρι σήμερα. Μόνο, που πρέπει να τελειώνουμε το γρηγορότερο δυνατό.

Και εδώ έρχεται η πρόσθετη πρόταση. Οτι για να πετύχουμε ανάπτυξη, χρειαζόμαστε όχι πια σε εθνικό επίπεδο, δεν αρκεί, σε εθνικό επίπεδο να προωθήσουμε αυτές τις εξυγιαντικές πολιτικές στο επίπεδο της οικονομίας.

Σε επίπεδο της Ευρώπης πλέον, χρειαζόμαστε να αποκτήσουμε ένα επιπρόσθετο επίπεδο δημιουργίας κοινοτικών πολιτικών ανάπτυξης, οι οποίες θα έρθουν να συμπληρώσουν ακριβώς, αυτή την αναγκαία υψηλή ανάπτυξη που έχουμε ανάγκη αυτήν την περίοδο.

Και εδώ, βέβαια, υπήρξαν μια σειρά από προτάσεις. Πώς, δηλαδή, στο Ευρωπαϊκό επίπεδο θα υπάρξει αυτός ο συντονισμός. Συντονισμός οικονομικών πολιτικών, αναμφισβήτητο. Το λέει η Συνθήκη, ήδη, μέχρι σήμερα. Το άρθρο 103 ορθώς αναφέρθηκε. Διότι όλοι εκπλήσσονται. Οι Γερμανοί δε θέλουν να ακούσουν για συντονισμό οικονομικής πολιτικής.

Όμως, το προβλέπει ή ίδια η Συνθήκη. Δηλαδή, έχουμε υποχρέωση να διεκδικήσουμε αυτού του είδους την ανάπτυξη, με τους υψηλούς ρυθμούς. Και πρέπει να καταλάβουμε, ότι αυτό δε γίνεται αποκλειστικά και μόνο σε εθνικό επίπεδο.

Όταν από τη μία μεριά θέλεις να πετύχεις τους όρους σύγκλισης - και πρέπει να τους πετύχουμε για να μπούμε το κοινό νόμισμα - και θέλεις να αντιμετωπίσεις την ανεργία, τότε αυτοί οι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης δεν μπορούν παρά να επιτευχθούν σε Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Εδώ απαιτείται ο συντονισμός των οικονομικών πολιτικών.

Έχουμε μία κεντρική τράπεζα ή θα έχουμε από το '98 και μετά. Μια νέα Ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα, η οποία θα έχει την ευθύνη να συντονίσει. Τί να συντονίσει όμως;

Να συντονίσει μόνο τη νομισματική πολιτική; Δηλαδή ποιό; Το Ευρωπαϊκό νόμισμα; Ένα μόνο;

Εδώ προκύπτει η ανάγκη να συντονίσουμε μέσω της Ευρωπαϊκής τράπεζας και ενός πολιτικού οικονομικού οργάνου, τις οικονομικές πολιτικές. Βέβαια, ανοίγοντας την πόρτα για συντονισμό οικονομικών πολιτικών, είναι βέβαιο ότι απέχει πολύ η δυνατότητα συντονισμού των δημοσιονομικών πολιτικών, των φορολογικών πολιτικών, ένα στοιχείο το οποίο αναμφισβήτητα θα μπει στην πορεία πάνω, γιατί μόνο έτσι θα μπορέσουμε να πετύχουμε αυτούς τους ρυθμούς ανάπτυξης που θέλουμε.

Και εδώ βέβαια και ο ίδιος ο προϋπολογισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης μετά από το '99 θα μπει σε θέμα συζήτησης. Είναι πλέον δεδομένο και πρέπει να αποφασιστεί έγκαιρα, με κατάλληλες προετοιμασίες.

Πιστεύω, ότι διλήμματα επομένως που έβαλε ο πρόεδρος Delors δεν είναι πλέον ουσιαστικά διλήμμα. Είναι μονόδρομος. Οι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης για την Ευρώπη που θέλουμε, είναι μονόδρομος. Εκείνο που έχει σημασία είναι, ότι πρέπει να παλέψουμε πολιτικά, μαζί με τις προοδευτικές δυνάμεις, να διαμορφώσουμε τις προϋποθέσεις.

Όπως ειπώθηκε, ήδη, υπάρχει μια πλειοψηφία επιτέλους για πρώτη φορά Σοσιαλιστών και Σοσιαλδημοκρατικών Πρωθυπουργών. Πολιτικοί, που είναι διατεθειμένοι αυτή τη στιγμή να μπούμε σε μία πορεία. Δε θα είναι εύκολος ο δρόμος, δεν υπάρχουν εύκολες λύσεις.

Η κάθε μια χώρα έχει και τις δικές της ιδιαιτερότητες. Είδαμε ότι η Ολλανδία και η Δανία έχουν πετύχει ήδη εντυπωσιακά αποτελέσματα στο υπάρχον πλαίσιο. Όμως, αυτό δεν ισχύει για όλες τις χώρες. Και επομένως, το θέμα είναι, πώς θα μπορέσουμε να συντονίσουμε, ώστε αυτή τη κοινή προσπάθεια στο εθνικό και στο Ευρωπαϊκό επίπεδο να τη συντονίσουμε αποτελεσματικά, για να πετύχουμε αυτούς τους υψηλούς ρυθμούς.

Βάσω Παπανδρέου

Φαίνεται ότι έπρεπε να έχουμε στην Ευρώπη 12 σοσιαλιστικές κεντροαριστερές κυβερνήσεις για να αναγνωριστεί επιτέλους αυτό που ο Πρόεδρος Delors με τους συνεργάτες του τότε υποστήριζαν κατά τη διάρκεια διαπραγμάτευσης για τη Διακυβερνητική του Μάαστριχτ, ότι πέρα από τη Νομισματική Ένωση χρειάζεται και η Οικονομική Ένωση.

Και στο ψήφισμα το Αμστερνταμ υπάρχει δυστυχώς μόνο ως τίτλος, αλλά είναι και αυτό θετικό, ότι υπάρχει ανάγκη ανάπτυξης του οικονομικού πυλώνα. Αυτός ο τίτλος βέβαια υπονοεί την έλλειψη που υπάρχει, μια παράλειψη και ακριβώς λόγω της παράλειψης αυτής υπάρχει μια ανισορροπία.

Σήμερα είναι ήδη αισθητή αυτή η ανισορροπία. Η Οικονομική Ένωση είναι ατελής. Έχουμε την αγορά, έχουμε την πολιτική ανταγωνισμού, δεν έχουμε όμως θεσμοθετήσει αυτές τις διαρθρωτικές παρεμβάσεις οι οποίες είναι απαραίτητες.

Δε διαθέτουμε σοβαρό μηχανισμό συντονισμού των οικονομικών πολιτικών, ώστε να αντιμετωπίσουμε τόσο τις διακυμάνσεις της οικονομικής συγκυρίας, όσο και τα διάφορα σοκ που μπορεί να επηρεάσουν την ευρωπαϊκή οικονομία. Έχοντας από τώρα σταθερές ισοτιμίες και ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων, οι επιπτώσεις μιας περιοριστικής κοινής νομισματικής πολιτικής, σε συνδυασμό με σφιχτές δημοσιονομικές πολιτικές, γίνονται αισθητές.

Και μπορεί να γίνουν πολύ πιο αισθητές, εάν η ανισορροπία αυτή συνεχιστεί με την εισαγωγή του κοινού νομίσματος. Αρα, θα πρέπει να προχωρήσουμε σε ορισμένες κατευθύνσεις, όπως είναι αναδιάρθρωση των δημοσιονομικών εσόδων, με πιθανόν μείωση όπως είπε ο πρώην Πρόεδρος Delors των εισφορών των επιχειρήσεων, ώστε να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητά τους και την απασχόληση.

Ταυτόχρονα όμως θα πρέπει να υπάρξει κάποια συμμετοχή αυτών των επιχειρήσεων στη δημιουργία κάποιου κεφαλαίου για την κατάρτιση και εκπαίδευση του εργατικού δυναμικού και κυρίως των ανέργων, αλλά όχι μόνο των ανέργων, γιατί πράγματι το θέμα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης είναι το πλέον σημαντικό για το μέλλον και των χωρών-μελών αλλά και της ίδιας της Ευρώπης.

Αντληση περισσότερων εσόδων από επιβολή ιδιαίτερα σε ευρωπαϊκό επίπεδο του φόρου για το περιβάλλον ή κάποιοι άλλοι φόροι, όπως για παράδειγμα - και δεν είναι μόνο σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αλλά σε παγκόσμιο επίπεδο - αυτό που είχε ειπωθεί και σε μια συνάντηση που είχατε οργανώσει στο Παρίσι για τη φορολόγηση του κερδοσκοπικού κεφαλαίου. Αλλά αυτό σε παγκόσμιο επίπεδο.

Αυτοί οι πόροι δε θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν μόνο για την αύξηση της απασχόλησης, αλλά και για την αντιμετώπιση κάποιων προβλημάτων όπως είναι η πτώχευση επιχειρήσεων. Πάρα πολλοί εργαζόμενοι δεν έχουν κάποια αποζημίωση.

Εκεί θα μπορούσαν με τη συμμετοχή των ίδιων των επιχειρήσεων - των κερδοφόρων

εννώ - να υπάρχουν κάποιες προβλέψεις για τους εργαζόμενους, ακόμη και με μείωση του προσωπικού που πολλές φορές είναι απαραίτητη, αλλά δεν προχωρούν, ακριβώς, γιατί δεν υπάρχει η δυνατότητα μεγαλύτερης ευελιξίας στην αγορά εργασίας.

Αυτές οι πολιτικές θα πρέπει να ασκούνται σε εθνικό, αλλά κυρίως σε ευρωπαϊκό επίπεδο και κυρίως στο ευρωπαϊκό επίπεδο, θα χρειαστεί ένα ειδικό απόθεμα για την αντιμετώπιση της οικονομικής συγκυρίας και μια θεσμοθετημένη σε μόνιμη βάση περιφερειακή πολιτική, που σήμερα γίνεται με τα γνωστά πακέτα Ντελόρ ή με τα οποιαδήποτε ΚΠΣ.

Νομίζω, χρειάζεται μία στο μέλλον θεσμοθέτηση αυτών των πολιτικών. Ακόμα ο οικονομικός πυλώνας της Ευρώπης, θα πρέπει οπωσδήποτε να ενισχυθεί, χωρίς αυτό να σημαίνει μία υπονόμηση της κοινωνικής πολιτικής που υπάρχει σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Και μια πρόκληση την οποία ίσως δεν έχουμε δει ακόμη τη διάστασή της, είναι η κοινωνία της πληροφορίας και αν η Ευρώπη συνεχίσει με τους ρυθμούς που πάει, σε λίγο διάστημα φοβάμαι ότι ένα σημαντικό τμήμα της κοινωνίας της Ευρώπης των πολιτών, δε θα έχει πρόσβαση στο νέο πλέον τρόπο οργάνωσης της οικονομίας και της κοινωνίας και τότε θα μιλάμε για μία περιθωριοποίηση τελείως διαφορετικού τύπου, την οποία πρέπει από τώρα να τη δούμε, για τα επόμενα χρόνια.

Κυρίες και κύριοι, οι λαοί της Ευρώπης έχουν πάρα πολλές προσδοκίες, ακριβώς διότι υπάρχει μία αλλαγή στο πολιτικό σκηνικό και η αλλαγή αυτή σίγουρα σημαίνει και μια απογοήτευση από την πολιτική η οποία έχει ασκηθεί μέχρι τώρα.

Εκεί είναι και οι μεγάλες μας ευθύνες, των σοσιαλιστικών, σοσιαλδημοκρατικών κυβερνήσεων, γιατί εάν δεν ανταποκριθούμε σ' αυτές τις προσδοκίες και δε λέω αύριο, αφού έχουμε μπροστά μας 3, 4 χρόνια, θα πρέπει όμως αυτά τα 3, 4 χρόνια να δούμε, ότι αναπτύσσεται κάτι καινούργιο στην Ευρώπη, το οποίο γίνεται και αντιληπτό από τον Ευρωπαίο πολίτη.

Γιατί αν μέσα σ' αυτό το διάστημα δε δώσουμε το κάτι διαφορετικό, θα τους απογοητεύσουμε και πάλι, που σημαίνει, ότι και οι σοσιαλιστικές και σοσιαλδημοκρατικές δυνάμεις δε θα μπορέσουν να δώσουν απάντηση σε πολύ ζωτικά προβλήματα των Ευρωπαίων πολιτών.

Παντελής Οικονόμου

Αγαπητέ Γραμματέα, κύριε Πρόεδρε, κ.Delors, κυρίες και κύριοι, συμφωνώ ότι δεν πρέπει να μείνουμε ακίνητοι, όχι μόνο γιατί η κίνηση δημιουργεί πρόοδο, αλλά γιατί τα τελευταία χρόνια δεν έχουμε πάει καλά. Ιδιαίτερα μετά τη Συνθήκη του Μάαστριχτ η Ευρώπη δεν πάει καλά.

Και η Ελλάδα δεν μπορεί να παραπονιέται, γιατί πηγαίνει καλύτερα από το μέσο ευρωπαϊκό όρο. Αλλά όμως είναι γεγονός ότι η έλλειψη βασικών σημείων πολιτικής, οδηγούν την Ευρώπη να χάνει έδαφος στον ανταγωνισμό με τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ιαπωνία.

Θα ήθελα να επισημάνω πέντε συγκεκριμένα σημεία για τα οποία εάν δεν υπάρξουν πολιτικές, νομίζω ότι η συνέχεια θα είναι εξίσου κακή. Το πρώτο απ' αυτά τα σημεία, είναι το θέμα της ειρήνης και της ασφάλειας στην Ευρώπη. Συνήθως πιστεύουμε ότι στην Ευρώπη υπάρχει και ειρήνη και ασφάλεια. Δεν είναι αλήθεια.

Η Κύπρος παλιότερα αλλά και σήμερα, η Βοσνία, ο Καύκασος, η Αλβανία, είναι Ευρώπη. Στις περιοχές αυτές δεν υπάρχει ειρήνη και βεβαίως δεν υπάρχει ασφάλεια. Και φυσικά κάποιος μπορεί να πει ότι οι χώρες αυτές δεν είναι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά τότε δεν καταλαβαίνω τι νόημα έχει να συζητάμε για διεύρυνση.

Και επίσης, δεν πρέπει να ξεχνάμε, ότι σε ορισμένες απ' αυτές τις περιοχές για την έλλειψη της ειρήνης και της ασφάλειας, υπαίτιες είναι δυνάμεις που συμμετέχουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση και αυτό είναι μια μεγάλη ιστορική ευθύνη.

Το φαινόμενο αυτό οφείλεται στο ότι οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν έχουν ακόμη καθορίσει τι σημαίνει ευρωπαϊκό συμφέρον. Ευρωπαϊκό συμφέρον δεν μπορεί να είναι η τομή των επιμέρους εθνικών συμφερόντων των κρατών-μελών της Ένωσης, γιατί συνήθως η τομή αυτή είναι το κενό σύνολο και με κενό σύνολο συμφερόντων πολιτική ασφάλειας δεν μπορεί να γίνει.

Όπως επίσης ακούω πάρα πολύ συχνά τα τελευταία χρόνια για τον εθνικισμό στην Ευρώπη και πολλοί αποδίδουν τις συγκρούσεις, ιδιαίτερα αυτές της Βοσνίας, στο λεγόμενο εθνικισμό.

Δεν αμφιβάλλω ότι εθνικιστικές εξάρσεις μπορεί να υπάρχουν. Αλλά εκτός από τον εθνικισμό υπάρχει και ο πατριωτισμός. Και ο πατριωτισμός στη νέα τάξη πραγμάτων, όπου οι χώρες και οι εθνότητες δέχονται πιέσεις έξωθεν, δεν είναι τίποτα άλλο παρά μία έκφραση διεθνισμού, όταν έχει την αλληλεγγύη κρατών-μελών υπερεθνικών συνόλων, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Και αυτή είναι μία πολιτική η οποία λείπει. Χωρίς αυτήν ο βασικός χαρακτήρας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως κοινότητας πατρίδων, πολιτισμών και κοινωνικών ρευμάτων χάνεται και περιοριζόμαστε στη μία και μόνη συγκεκριμένη πολιτική, την περίφημη ONE.

Αλλά ας έρθουμε και σ' αυτή. Εγινε και αυτή αμερόληπτα και ορθολογικά; Η απάντη-

ση είναι όχι. Βεβαίως η ONE έχει σαν βασική πτυχή τη σταθεροποίηση του μάρκου και τη ζωνηρή και ζωντανή παρουσία του στις διεθνείς αγορές χρήματος. Δε θα είχα καμία αντίρρηση να γίνει έτσι.

Με μία προϋπόθεση. Να είναι σαφές τι κοστίζει αυτή η προσπάθεια και ποιος πληρώνει. Ας δούμε τη νέα θέση της Γερμανίας, ότι το χρονοδιάγραμμα δεν μπορεί να γίνει λάστιχο και καλά λέει, γιατί θα αναταραχθούν οι αγορές του χρήματος, αλλά μπορεί να γίνουν λάστιχο τα κριτήρια.

Τι 3%, τι 3,5% είπε ο Γερμανός Πρωθυπουργός παρακαλώ, πράγματα που αν τα έλεγε ένας Έλληνας, θα απεδίδετο στο ότι είναι μεσογειακός. Νομίζω ότι είναι ένδειξη ότι η ONE και τα κριτήρια, χρησιμοποιούνται προσχηματικά με έναν τρόπο που κάθε άλλο παρά δημιουργεί αίσθηση σταθερότητας, ακόμα και στις ίδιες τις αγορές χρήματος.

Γι' αυτό νομίζω ότι πρέπει η ερμηνεία των διαφόρων αυτών κριτηρίων "αλά καρτ" και κατά προτίμηση να απορριφθεί. Ή θα μπουν όλοι στην ONE από την αρχή με τα ίδια κριτήρια τα οποία υπήρξαν ή θα μπουν χωρίς κριτήρια. Αλλά επιλεκτική ερμηνεία επ' ωφελεία συγκεκριμένων χωρών δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή από πολλές χώρες, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα.

Έτσι λοιπόν προκύπτει το δεύτερο σημείο: δεν είναι πλέον δυνατόν να καταρτίζονται εθνικοί προϋπολογισμοί με στόχους αυτούς τους οποίους θέτει το πρόγραμμα σύγκλισης. Ποιούς στόχους; Αυτούς τους οποίους οι ισχυροί της της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλάζουν ούτως ώστε να φτιάξουν μια πρώτη ταχύτητα "αλά καρτ";

Νομίζω ότι αυτό δεν πρέπει να γίνει δεκτό. Πρέπει η κάθε χώρα, και αυτή είναι η πραγματική ευρωπαϊκή πολιτική, να έχει εθνικές προτεραιότητες, στόχους πραγματικής σύγκλισης, σύγκλισης των επιπέδων ευημερίας και έτσι να προσεγγίσει και τους ονομαστικούς στόχους.

Και βέβαια κύριε Πρόεδρε, κ. Delors, ξέρετε πολύ καλά για τα περίφημα πακέτα. Τα πακέτα αυτά δεν είναι αυτά που θα έπρεπε να είναι. Ας συγκρίνουμε με μια άλλη Οικονομική και Νομισματική Ένωση, τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Ξέρετε πολύ καλύτερα ότι τα πακέτα εκεί είναι πακέτα περιφερειακής αλληλεγγύης και σύγκλισης, δεν είναι πακέτα θεραπείας των αρνητικών συνεπειών από τα ελλείμματα του εμπορικού ισοζυγίου, που δημιουργούνται από την ολοκλήρωση της αγοράς εις βάρος των πιο ασθενών. Και νομίζω ότι σε τέτοια πακέτα πρέπει να πάμε μόνιμα και θεσμοθετημένα και όχι κάθε φορά να αποτελούν αντικείμενο συζήτησης και διαπραγμάτευσης. Και βέβαια να έχουν περιεχόμενο. Το κάθε δολάριο απόκλισης στην Ευρωπαϊκή Ένωση επιδοτείται από τα πακέτα με 3 σεντς ενώ στις ΗΠΑ για τις πολιτείες της από τον ομοσπονδιακό προϋπολογισμό με 47 σεντς. Εκτός από τα μεγέθη αυτά, έχουμε παραγνωρίσει και ένα βασικό στοιχείο που οδηγεί στην ανάπτυξη και στην πρόοδο και είναι το τρίτο σημείο που θέλω να κάνω.

Για πάρα πολλά χρόνια η Ευρώπη έτρεχε πιο γρήγορα από τις Ηνωμένες Πολιτείες. Εκτός από τα τελευταία χρόνια και αυτό γιατί πιστεύω ότι ένα βασικό συγκριτικό πλεονέκτημα, συγκριτικό πλεονέκτημα που αποκτά κρίσιμη σημασία σε μια εποχή σαν τη σημερινή, που είναι η εξειδικευμένη εργασία, το ανθρώπινο δυναμικό, και οι πολιτικές

που πρέπει να γίνονται σ' αυτή την κατεύθυνση, έχουν περάσει σε δεύτερη μοίρα.

Αυτό οφείλεται βέβαια στο ότι ωρίμασαν τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης και προστασίας. Υπάρχουν δημοσιονομικοί περιορισμοί, αλλά κυρίως οφείλονται στο ότι η Αριστερά ηττήθηκε ιδεολογικά και δέχθηκε το συντηρητικό ιδεολόγημα, ότι προκειμένου να περιορίσουμε τα ελλείμματα, πρέπει να κόψουμε τις δαπάνες - έτσι τις λένε-, αλλά δεν είναι δαπάνες, είναι επενδύσεις στον ανθρώπινο παράγοντα.

Μ' αυτό τον τρόπο η Ευρώπη ακύρωσε μόνη της τα τελευταία χρόνια το βασικό της συγκριτικό πλεονέκτημα. Και νομίζω ότι εφ' όσον παραμένουμε δέσμιοι αυτού του συντηρητικού ιδεολογήματος, τα αποτελέσματα θα είναι αρνητικά.

Και η ευθύνη είναι μεγάλη, εφ' όσον έχουμε την έπαρση ότι αυτή τη στιγμή οι περισσότερες ευρωπαϊκές κυβερνήσεις είναι αριστερές, είναι σοσιαλιστικές. Θέλουμε εξειδικευμένη εργασία, δε θέλουμε φτηνή εργασία. Δεν είναι μοντέλο για την Ευρώπη αυτό. Θέλουμε κοινωνική ασφάλεια και όχι αποσταθεροποίηση.

Θέλουμε ελάχιστο εισόδημα και κοινωνικό μισθό και όχι κοινωνία των 2/3. Και θέλουμε κοινωνική συνοχή και όχι ταξική συναίνεση, σαν αυτή που δούλεψε επί 30 χρόνια, όταν όμως τα συστήματα εκπαίδευσης, ασφάλισης, εργασίας, ήταν σε ανάπτυξη στην Ευρώπη και όχι όπως σήμερα που βρίσκονται σε κρίση.

Το τέταρτο σημείο είναι το σύστημα της άνισης χρήσης και σπατάλης των φυσικών πόρων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μέσα στις 20 πρώτες χώρες του κόσμου που σπαταλούν χωρίς ανταπόδοση φυσικούς πόρους, βρίσκονται 5 ευρωπαϊκές χώρες. Δεν υπάρχει καμιά ανταπόδοση γι' αυτό. Δεν πρέπει να υπάρξει μια πολιτική γι' αυτό το θέμα;

Δεν πρέπει να υπάρξει - δε θα έλεγα φόρος - ένα σύστημα συμψηφισμού, ένα σύστημα bonus/malus της κατανάλωσης περιβαλλοντικών αγαθών στην Ευρωπαϊκή Ένωση; Νομίζω ναι.

Και αν δεν κάνουμε κάτι τέτοιο και αν δεν το προωθήσουμε και στα Ηνωμένα Έθνη, αν δε σταματήσει αυτή η ατελείωτη ληστεία του Τρίτου Κόσμου, ο οποίος τελικά με τη σειρά του και αυτός καταναλίσκει σήμερα με τρομακτική ταχύτητα περιβαλλοντικά αγαθά εις βάρος όλης της ανθρωπότητας και δημιουργείται έτσι το φαινόμενο του θερμοκηπίου, πώς θα αντιμετωπίσουμε τραγικά ενδεχόμενα τα οποία είναι κοντά μας και δεν τα βλέπουμε;

Ποιός θα πληρώσει αν αύριο - γιατί όλοι αυτό ρωτάτε, ποιός θα πληρώσει - πλημμυρίσει το Αμστερνταμ; Ποιός θα πληρώσει και με τι τρόπο; Και αν έρθουν πρόσφυγες από το Μπαγκλαντές, το οποίο πολύ σύντομα επίσης θα πλημμυρίσει από την άνοδο της θερμοκρασίας, ποιά θα είναι η πολιτική της Ευρώπης; Αυτό το σύστημα συμψηφισμού νομίζω ότι είναι επείγον και να συζητηθεί και να εγκαθιδρυθεί.

Και βέβαια θα φτάσω και στο τελευταίο θέμα που είναι τα ελλείμματα. Γιατί πραγματικά υπάρχουν τρία πολύ μεγάλα ελλείμματα τα οποία πρέπει να τα αντιμετωπίσουμε. Το πρώτο είναι το έλλειμμα της πληροφορίας και του πολιτισμού.

Ξέρετε πολύ καλά ότι δύο τηλεοπτικά δίκτυα το CNN και το MTV εκπέμπουν πλέον παγκόσμια και η τεχνολογία της ψηφιακής συμπίεσης πάρα πολύ σύντομα θα επιτρέψει σε πάρα πολλά κανάλια να εκπέμπουν ελεύθερα. Ο ευρωπαϊκός πολιτισμός με τι μέσα θα εκπέμψει; Και αυτό δεν είναι έλλειμμα; Νομίζω ναι.

Το δεύτερο. Είναι το περίφημο δημοκρατικό έλλειμμα. Είναι τεράστιο πρόβλημα να χρησιμοποιούμε διάφορες πολιτικές και οι ερμηνείες τις οποίες χρησιμοποιούμε απέναντι στους πολίτες της κάθε χώρας να είναι ότι φταίει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Δεν είναι έτσι.

Τότε γινόμαστε υπόλογοι για ένα άκριτο κλίμα αντιευρωπαϊσμού, το οποίο δε θα μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε, εάν δε φτιάξουμε τους θεσμούς εκείνους που θα επιτρέψουν να λειτουργήσει η δημοκρατία και σε κάθε κράτος-μέλος, αλλά βεβαίως και σε όλη την Ευρώπη.

Το τρίτο και μεγαλύτερο έλλειμμα, είναι το έλλειμμα πολιτικής. Εγώ πιστεύω ότι οι στόχοι τους οποίους θέτει η πολιτική ηγεσία μπορεί να κινητοποιήσουν το λαό μόνο εάν τον πείσουν και για να τον πείσουν πρέπει να υπάρξει επίπονη προσπάθεια, πρέπει οι πολιτικοί να κάνουμε τη δουλειά μας και πρέπει να δίνουμε στο λαό και όραμα και στόχους και ερμηνείες για το τι συμβαίνει.

Σε αντίθεση με τον πειθαναγκασμό του μονόδρομου που είναι της μόδας, των υποχρεωτικών λύσεων που οδηγούν το λαό σε απενεργοποίηση. Μέχρι κάποιο σημείο, όταν λέμε σε κάποιον ότι θα βρεθείς επιτέλους στο περιθώριο αν δεν κάνουμε αυτά τα πράγματα, θα μας απαντήσει ένα πάρα πολύ απλό: είμαι ήδη στο περιθώριο. Είναι αρκετοί οι συμπολίτες μας που είναι σ' αυτή την κατάσταση. Και τους οφείλουμε μια εξήγηση.

Αλλά για όλα αυτά αγαπητές φίλες και φίλοι υπάρχει μία προϋπόθεση. Η Αριστερά πρέπει να έχει αυτοπεποίθηση στις ιδέες που την έκαναν να ονομάζεται Αριστερά και πιστεύω ότι αξίζει τον κόπο να ονομάζεται ακόμη.

Γιάννος Παπαντωνίου

Κύριε Πρωθυπουργέ, Πρόεδρε Delors, αγαπητέ Γραμματέα, φίλες και φίλοι, όντος τελευταίος πράγματι θα είμαι σύντομος και πρέπει να είμαι σύντομος. Θέλω κατ' αρχήν να συμφωνήσω μ' αυτό που είπε η Μαριέττα Γιαννάκου-Κουτσίκου στην πολύ ενδιαφέρουσα παρέμβασή της, ότι η Ευρώπη που θα προκύψει θα είναι Ευρώπη που θα στηρίζεται απ' όλες τις πολιτικές δυνάμεις. Θα είναι μία πολιτική σύνθεση.

Όμως πρέπει να σημειώσουμε, ότι η Ευρώπη στην οποία σήμερα ζούμε, έχει προκύψει κυρίως από μία σύνθεση που ήταν ετεροβαρής. Στηριζόταν κυρίως στο συντηρητικό πόλο. Γιατί και η Συνθήκη του Μάαστριχτ και οι πολιτικές που ασκήθηκαν τα τελευταία 4-5 χρόνια, ασκήθηκαν από μία Ευρώπη στην οποία κυριαρχούσαν οι συντηρητικές κυβερνήσεις και έδωσαν αυτές οι κυβερνήσεις το κυρίαρχο πολιτικό χρώμα που έχει σήμερα η Ευρώπη.

Τώρα μπαίνουμε σε μία νέα περίοδο. Οι σοσιαλιστικές κυβερνήσεις, τα κόμματα τα δικά μας, είναι πλέον σε μία πλειοψηφία. 12 στις 15 χώρες έχουν σοσιαλιστικές κυβερνήσεις ή κυβερνήσεις με ισχυρό σοσιαλιστικό στοιχείο. Αρα, πρέπει να αναζητήσουμε μία νέα πολιτική σύνθεση, η οποία θα είναι περισσότερο ισοζυγισμένη και δε θα με πείραζε προσωπικά να είναι και ετεροβαρής προς τα Αριστερά, σε σχέση με την πολιτική σύνθεση στην οποία έχουμε ζήσει σήμερα.

Σε αναζήτηση αυτής της νέας πολιτικής σύνθεσης, είχαμε πάρει μια πρωτοβουλία που οργανώθηκε την περασμένη Παρασκευή και το Σάββατο, στην οποία συμμετείχε και ο Πρόεδρος Delors και οι σοσιαλιστικές υπουργοί Εθνικής Οικονομίας και οι εκπρόσωποι των σοσιαλιστικών κομμάτων στην αντιπολίτευση για θέματα οικονομίας, με στόχο τη διαμόρφωση αυτής της σοσιαλιστικής στρατηγικής στο χώρο της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής.

Πάρα πολύ επιγραμματικά, θα σημειώσω τα σημεία στα οποία συμπέσαμε. Το πρώτο και κεντρικό σημείο είναι αυτό το οποίο έθιξε ο Πρόεδρος Delors, ο οποίος συνέβαλε αποφασιστικά στη διατύπωση των συμπερασμάτων, για την ανάδειξη μιας οικονομικής κυβέρνησης στην Ευρώπη.

Πολύ απλά αυτό σημαίνει πολιτικό αντίβαρο στην απόλυτη αυτονομία των άχρωμων τεχνοκρατών, που προσδιορίζουν την πολιτική μιας κεντρικής τράπεζας. Σε μία εθνική χώρα υπάρχει αντίβαρο, η εθνική κυβέρνηση, το εθνικό κοινοβούλιο.

Δυστυχώς στην Ευρώπη η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δε θα έχει αντίπαλο δέος, διότι και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι αδύναμο και το Συμβούλιο Υπουργών δεν έχει εξουσίες.

Αρα, πρέπει να υπάρξει αυτή η οικονομική κυβέρνηση, πρέπει να διατυπωθούν οι αρμοδιότητές της στο πρωτόκολλο αυτό, το σύμφωνο οικονομικού συντονισμού, το οποίο ελπίζω ότι θα εγκριθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λουξεμβούργου και πιστεύω ότι ο συντονισμός που κάναμε προχθές με τους σοσιαλιστές υπουργούς

Εθνικής Οικονομίας και την ενεργό παρουσία του Προέδρου Delors θα βοηθήσει σ' αυτή την κατεύθυνση.

Δεύτερο σημείο σύμπτωσης του Σαββάτου, ήταν οι πολιτικές απασχόλησης. Χρειαζόμαστε περισσότερες επενδύσεις. Χρειαζόμαστε να ζωντανέψει πάλι η πρόταση του Λευκού Βιβλίου του Προέδρου Delors για τα διευρωπαϊκά δίκτυα, για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, για πολιτικές εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Εδώ όμως θέλω να σημειώσω, αγαπητοί φίλοι, ένα κενό στις προχθεσινές μας συμφωνίες. Το κενό αυτό αναφέρεται στην εξέλιξη του κοινοτικού προϋπολογισμού. Γιατί όπως πολύ σωστά αναφέρθηκε, είναι ωραίο να μιλάμε για συντονισμό οικονομικής πολιτικής, είναι ωραίο να μιλάμε για σύνθεση των προσπαθειών μας.

Χρειάζεται όμως και κάτι άλλο. Χρειάζονται τα μέσα για την άσκηση αυτού του αποτελεσματικού συντονισμού. Αλλά το θέμα της εξέλιξης του κοινοτικού προϋπολογισμού, η προικοδότηση της Ευρώπης με ένα ουσιαστικό ταμείο, που θα παρεμβαίνει και συγκυριακά, για να διορθώνει συγκυρίες, για να διορθώνει τον οικονομικό κύκλο, για να διορθώνει την ύφεση. Αλλά και διαρθρωτικά, για να εξασφαλίζει την οικονομική συνοχή, την περιφερειακή ανάπτυξη. Γιατί - εδώ ανοίγω μια παρένθεση - μη γελιόμαστε, όταν υπάρξει αυτή η μεγάλη νομισματική ένωση, υπάρχει πάντα ο κίνδυνος να συγκεντρωθούν οι επενδύσεις εκεί που η παραγωγικότητα είναι υψηλή.

Να φύγουν επενδύσεις από χώρες όπως η Ελλάδα και να πάνε στο κέντρο της Ευρώπης, όπου μπορεί να υπάρχει μια καλύτερη προοπτική κέρδους. Αρα, πρέπει να υπάρχει αυτή η αντίστροφη εξέλιξη της μεταφοράς πόρων από το βορρά στο νότο, να ενισχυθούν οι οικονομικές δομές στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές, έτσι ώστε η Οικονομική και Νομισματική Ένωση να αποκτήσει ουσιαστικό νόημα.

Και το ουσιαστικό νόημα είναι η πραγματική σύγκλιση, είναι η ισόρροπη ανάπτυξη. Αρα, αυτό είναι σημείο μιας επόμενης ατζέντας, μιας επόμενης συνάντησης των σοσιαλιστών στην Ευρώπη για τη διαμόρφωση της στρατηγικής μας.

Και τέλος και κλείνω μ' αυτό γιατί δεν θέλω να κουράσω, το τρίτο σημείο σύγκλισης αναφέρεται στην κοινωνική συνοχή. Κοινωνική συνοχή είναι δική μας υπόθεση. Και ήταν πολύ ευχάριστο και θετικό να δούμε όλοι το Σάββατο, ότι υπήρξε μία απόλυτη σύμπτωση απόψεων για τη διαγραφή ενός χάρτη βασικών θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων που αναφέρονται:

- * Στην ελεύθερη πρόσβαση στην υγεία, στην περίθαλψη.
- * Στη δωρεάν εκπαίδευση.
- * Στην κοινωνική ασφάλιση σε σχέση με τα ιδιωτικά σχήματα.
- * Στην αναγκαιότητα για ενεργές πολιτικές απασχόλησης.

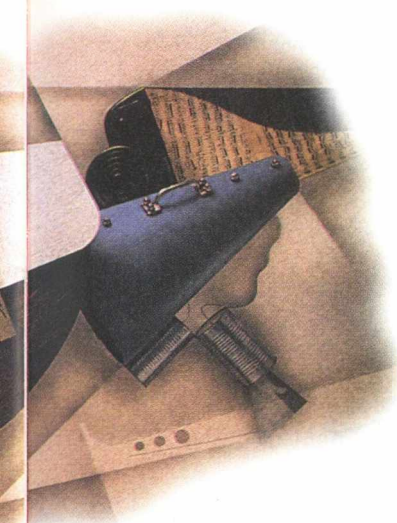
Αυτά τα κοινωνικά δικαιώματα είχαν ξεχαστεί τα τέσσερα-πέντε χρόνια που έχουν περάσει. Τώρα αναβιώνουν και πιστεύω, ότι δίνουν μία νέα πλατφόρμα για τα σοσιαλιστικά κόμματα, σε ότι αφορά την κοινωνική τους πολιτική, την καθιέρωση αυτών των μίνιμουμ, των ελάχιστων στάνταρντ προδιαγραφών κοινωνικής πολιτικής, που πρέπει να ισχύσουν παντού με αναφορά και στη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και σε εθνικές πολιτικές.

Η μεγάλη πρόκληση σήμερα είναι πως οι σοσιαλιστές στην Ευρώπη, αναδεικνυόμενοι στον κυρίαρχο πολιτικό πόλο που θα δώσει και απάντηση στο ερώτημα ποιά Ευρώπη θέλουμε, θα διαμορφώσουν τη στρατηγική τους, στηριζόμενοι σε ένα μείγμα ρεαλισμού και ιδεολογίας.

Ο ρεαλισμός παραπέμπει στην αποδοχή της παγκοσμιοποίησης των αγορών, σαν βασικής παραμέτρου στη διαμόρφωση της οικονομικής πολιτικής. Η ιδεολογία παραπέμπει στη διατήρηση όπως είπε ο Πρόεδρος Delors και θα προσθέσω και ενίσχυση, των αξιών των ηθικών, κοινωνικών, πολιτικών, πολιτισμικών, στις οποίες εμείς οι σοσιαλιστές έχουμε πιστέψει επί δεκαετίες και έχουμε στηρίξει την πολιτική μας ύπαρξη.

Τις αρχές της αλληλεγγύης, της δικαιοσύνης, της ίσης ευκαιρίας για όλους. Σ' αυτές τις αρχές πρέπει να παραμείνουμε πιστοί, συνδυάζοντάς τες με πετυχημένες οικονομικές πολιτικές, που εξασφαλίζουν και ανάπτυξη και απασχόληση. Αυτή είναι η μεγάλη πρόκληση για τα επόμενα χρόνια.

Νίκος Κωνσταντόπουλος

Κύριε Πρωθυπουργέ, κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι, ανταποκρινόμενος στην πρόσκληση του Γενικού Γραμματέα του ΠΑΣΟΚ, θέλω μετέχοντας στη σημερινή εκδήλωση, να αναφερθώ σε ορισμένες γενικές παρατηρήσεις.

Και ξεκινώντας, θα ήθελα να μνημονεύσω μια αποστροφή του Τσόμσκι, ξέροντας από πριν ότι δεν διατρέχω τον κίνδυνο να ερεθίσω καμιά εξεταστική επιτροπή, ώστε να την βάλει αυτή την αποστροφή θέμα εκθέσεως ιδεών σε κανένα διαγωνισμό.

Τίποτα δεν οφείλεται σε απαράβατους φυσικούς νόμους. Είναι όλα αποτέλεσμα ανθρώπινων αποφάσεων και ανθρώπινων θεσμών λέει ο Τσόμσκι. Το ότι σήμερα στο τέλος του 20ου αιώνα, αναρωτιόμαστε και πάλι για το ποιά Ευρώπη θέλουμε, αποτελεί σύμπτωμα ιστορικής καθυστέρησης, που προκλήθηκε και επιταχύνθηκε από συγκεκριμένες πολιτικές αιτίες και επιλογές και δε χρειάζεται κανένας να κάνει ιστορική αναδρομή για να καταγράψει αυτές τις αιτίες.

Θα ήθελα να αναφερθώ στο ιστορικό πεδίο που μας αντιστοιχεί. Τέτοιες αιτίες και επιλογές, βρίσκει κανένας και καταγράφει και στις μονοδιάστατες προτεραιότητες και τις μονόπλευρες πρακτικές υλοποίησης της Συνθήκης του Μάαστριχτ.

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ ενίσχυσε το μοντέλο του αυταρχικού κυβερνητισμού, που με άλλοθι τα προγράμματα σύγκλισης των ονομαστικών κριτηρίων, επέβαλλε τις μονοδιάστατες πολιτικές λιτότητας και διέσπασε την κοινωνική συνοχή.

Ο άκρατος οικονομισμός της παγκοσμιοποιημένης αγοράς και η άναρχη ανταγωνιστικότητα χωρίς πολιτικές και κοινωνικές ρυθμίσεις, μέσα από δημοκρατικούς θεσμούς συμμετοχής και ελέγχου, επιτίθενται σε όλες τις κατακτήσεις στο κοινωνικό πεδίο και εκθέτουν τις χώρες στην κοινωνική αποδιάρθρωση και επ' αυτού κανείς δεν έχει δευτέρα άποψη σήμερα.

Η ανεργία, η φτώχεια, η υποβάθμιση της ποιότητας ζωής, η συρρίκνωση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, οι κυβερνητικές αυθαιρεσίες χωρίς κανένα δημοκρατικό έλεγχο και οι οικολογικές καταστροφές, δείχνουν ότι η Ενωμένη Ευρώπη δεν μπορεί να οικοδομηθεί από τα πάνω, με νομισματικές δημοσιονομικές τεχνικές, που αδιαφορούν για τον άνθρωπο και τη φύση και για τις εγγυήσεις κοινωνικής και δημοκρατικής προστασίας.

Σωστά έχει ειπωθεί ότι η Ενωμένη Ευρώπη δεν είναι μια τεχνοκρατική επινόηση, αλλά ένα ιστορικό ιδεώδες. Στο σημερινό κλίμα της ιστορικής συγκυρίας που βιώνουμε, συνυπάρχουν οι τραυματισμένοι προβληματισμοί και οι αισιόδοξες προοπτικές. Βρισκόμαστε κυκλωμένοι από αμφιβολίες και αβεβαιότητες και αναζητούμε τα στηρίγματα στις ελπίδες μιας άλλης προοπτικής.

Το κρίσιμο πρόβλημα είναι αν το όραμα της Ενωμένης Ευρώπης θα το διαχειριστούν αποκλειστικά οι μονομερείς εξισώσεις και οι παραλογισμοί των διακυβερνητικών μηχανισμών και δικτύων ή εάν αυτό το όραμα θα κατακτηθεί στο πολιτικό πεδίο με αποφασι-

στική πολιτική παρέμβαση, της δημοκρατικά εκφρασμένης κοινωνικής θέλησης.

Θα εξακολουθήσουμε να εμπνεόμαστε για το κοινό όνειρο του ενιαίου ευρωπαϊκού μέλλοντος των λαών και των κοινωνιών ή θα παραμερίσουμε τους πολιτικούς ορατισμούς, περιμένοντας από τους άχρωμους διαχειριστές να περάσουν την Ευρώπη από τις σημερινές συμπληγάδες;

Οι λαοί, οι κοινωνίες, οι πολίτες, θα κάνουν όνειρα και θα παλεύουν να τους δώσουν περιεχόμενο και ψυχή ή θα περιμένουν τις απαντήσεις για την προοπτική τους, απ' αυτούς που ασχολούνται με τα ζώδια;

Γιατί είναι γνωστό στην κοινωνική πραγματικότητα το φαινόμενο του πολίτη που παραιτείται από τα όνειρα, δεν κάνει όνειρα, δεν εμπιστεύεται τα γεγονότα και παραδίδεται σε εκείνους που ασχολούνται με τα ζώδια για να του δώσουν απάντηση για το μέλλον του.

Το ίδιο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Θα παλέψουμε να δώσουμε κοινωνικό και πολιτικό περιεχόμενο ζωής στο ευρωπαϊκό ιδεώδες; Οι λαοί της Ευρώπης περίμεναν με ενδιαφέρον την ολοκλήρωση της Διακυβερνητικής του Αμστερνταμ και το τελευταίο ιδιαίτερα διάστημα είχαν αρχίσει να γεννιούνται προσδοκίες, προσδοκίες που οδήγησαν μετά από χρόνια δεκάδες χιλιάδες Ευρωπαίους πολίτες στους δρόμους, μεγάλων διαδηλώσεων κατά της ανεργίας, όπως και η τελευταία του Αμστερνταμ.

Το αποτέλεσμα όμως της διάσκεψης παρά τα επιμέρους βήματα, δεν ανταποκρίθηκε σε αυτές τις προσδοκίες. Ελειψαν οι μεγάλοι ορίζοντες, η ισχυρή ώθηση που έχει ανάγκη το ευρωπαϊκό οικοδόμημα δεν υπήρξε, οι πολιτικές ηγεσίες της Ευρώπης δεν μπόρεσαν να δημιουργήσουν μια νέα ελπίδα, μια νέα δυναμική, που να εμπνεύσει και να στηρίξει αυτή την πορεία.

Η Σύνοδος Κορυφής του Αμστερνταμ ανέδειξε ένα κεντρικό πρόβλημα για το σύνολο των προοδευτικών, πολιτικών και κοινωνικών δυνάμεων της Ευρώπης. Η ευρωπαϊκή ενοποίηση πρέπει να αποκτήσει νέους ρυθμούς, να αποκτήσει κοινωνικό χαρακτήρα και να αποσαφηνίσει την πολιτική της στην ομοσπονδιακή της κατεύθυνση.

Ο Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου επιμένει στην ευρωπαϊκή του πολιτική και θεωρεί ότι στη νέα περίοδο που ανοίγεται, είναι αναγκαίες μεγάλες πρωτοβουλίες. Οι συσχετισμοί δυνάμεων στην Ευρώπη αλλάζουν. Οι δυνάμεις της αριστεράς οφείλουν να συντονίσουν τη δράση τους και οι μικρότερες χώρες, πρέπει να οργανώσουν την παρέμβασή τους στα επόμενα κρίσιμα χρόνια.

Το "ναι στην Ευρώπη" που λέμε όλοι, που λέει ο Συνασπισμός, που λέει το ΠΑΣΟΚ, που λένε και άλλες κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις, επιβάλλει να απαντάμε καθημερινά και ταυτόχρονα και στο ερώτημα, με ποιές πολιτικές, με ποιές δυνάμεις και για ποιά Ευρώπη.

Και η απάντηση σ' αυτό το ερώτημα δίνεται και στο εσωτερικό εθνικό επίπεδο με τις πολιτικές που εφαρμόζονται, αλλά και στο ευρωπαϊκό πλαίσιο, με τις πρωτοβουλίες και τις παρεμβάσεις που σχεδιάζονται και προωθούνται.

Μέσα από τις κοινωνικές και πολιτικές εντάσεις, οι προοδευτικές κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις, οι δυνάμεις της σύγχρονης Αριστεράς, θα δώσουν τον αγώνα για τα μεγάλα προβλήματα των εξουθενωτικών αντιθέσεων - δεν είναι περιγραφές τα προβλήματα πλέον - μεταξύ βορρά και νότου, πολέμου και ειρήνης, Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής για την Αμυνα και την Ασφάλεια, αγοράς και κοινωνίας, σύγκλισης και συνοχής, οικολογίας και ανάπτυξης, κοινωνικής προστασίας και νομισματικών εξισώσεων.

Και είναι φανερό, ότι αυτός ο αγώνας προϋποθέτει και επιβάλλει ριζική αναθεώρηση των σημερινών συνθηκών, ριζική αλλαγή των κυρίαρχων συσχετισμών στις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που μέχρι σήμερα προωθούνται.

Οι εκλογικές νίκες της Αριστεράς στη Γαλλία, την Αγγλία και νωρίτερα στην Ιταλία, σημείωσαν μια στροφή στους ευρωπαϊκούς συσχετισμούς. Δώδεκα κυβερνήσεις σήμερα έχουν σοσιαλδημοκρατικά και σοσιαλιστικά κόμματα στην εξουσία. Οι λαοί της Ευρώπης καταψήφισαν τις συντηρητικές κυβερνήσεις για συγκεκριμένους λόγους.

Αποδοκίμασαν την κοινωνικά ανάληπτη πολιτική που απορρέει από το συγκεκριμένο τρόπο προώθησης της οικονομικής και νομισματικής ενοποίησης, εξέφρασαν την αγωνία και αβεβαιότητα που τους διακατέχει, εξέφρασαν τη δυσπιστία τους στις συντηρητικές δυνάμεις και εναπόθεσαν τις ελπίδες τους για μια στροφή στις ακολουθούμενες πολιτικές, στα κόμματα της ευρύτερης Αριστεράς.

Οι λαοί της Ευρώπης με την ψήφο τους έδειξαν ότι εμπιστεύονται τη διαχείριση της πορείας προς την ευρωπαϊκή ενοποίηση, στις δυνάμεις που ευαγγελίζονται την κοινωνική αλληλεγγύη, τη δικαιοσύνη, τη δημοκρατία, τη συμμετοχή του πολίτη στη λήψη των αποφάσεων.

Στις δυνάμεις που ευαγγελίζονται μια Ενωμένη Ευρώπη με κοινωνικό πρόσωπο και πολιτικούς όρους, με ισχυρούς δημοκρατικούς θεσμούς, μια Ευρώπη εντελώς διαφορετική απ' αυτή που προετοίμαζε η πολιτική των συντηρητικών δυνάμεων, των νεοφιλελεύθερων επιλογών.

Εάν αυτή η εκτίμηση είναι σωστή, τότε τα καθήκοντα των δυνάμεων της Ευρωπαϊκής Αριστεράς είναι τεράστια. Τα άλλοθι σε πολύ μεγάλο βαθμό έχουν εκλείψει. Τώρα η Ευρωπαϊκή Αριστερά οφείλει να αναμετρηθεί με τις ιστορικές της ευθύνες.

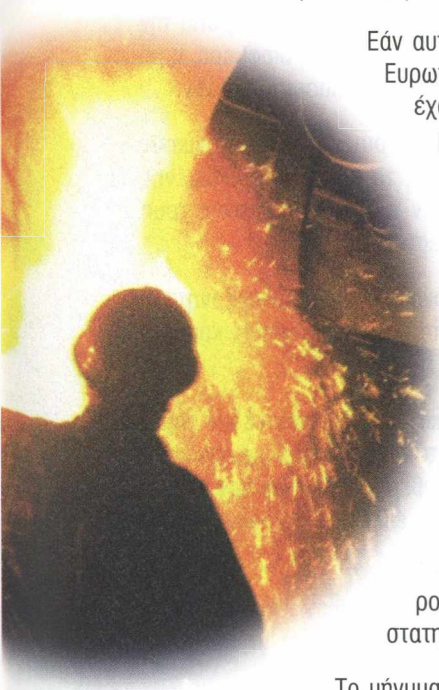
Εάν η Ευρωπαϊκή Αριστερά αποτύχει να επιβάλλει μιαν αποφασιστική στροφή στα ευρωπαϊκά πράγματα, εάν και μετά τις μεγάλες εκλογικές νίκες η πορεία της Ευρώπης συνεχίσει να είναι η ίδια, εάν οι Ευρωπαίοι πολίτες δεν αισθανθούν κατακτήσεις αλλαγής στο κοινωνικό, πολιτικό και θεσμικό επίπεδο, τότε να είμαστε βέβαιοι ότι θα ανοίξουν διαδικασίες πολύ επικίνδυνες για το δημοκρατικό μέλλον της Ευρώπης.

Με αυτή την έννοια οι δυνάμεις της Ευρωπαϊκής Αριστεράς σήμερα, δεν αρκεί να διατυπώνουν ιδέες για την προοπτική της Ευρώπης, δεν αρκεί να διατυπώνουν οράματα, οφείλουν να διαμορφώσουν συγκεκριμένη πολιτική στρατηγική και κυρίως οφείλουν να εφαρμόσουν συγκεκριμένες πολιτικές που θα διαφοροποιήσουν τις σημερινές επιλογές και την μονόπλευρη και μονοδιάστατη πρακτική εφαρμογής τους.

Το μήνυμα πιστεύω που πρέπει να λάβουν οι ηγέτες των προοδευτικών και αριστερών κυβερνήσεων της Ευρώπης, είναι ότι το πρόβλημα δεν είναι η ωραιοποίηση της υφιστάμενης κατάστασης, ούτε η μετατροπή της σε άλλοθι για τη συνέχιση της ίδιας πολιτικής.

Η παγκοσμιοποίηση της αγοράς, η πρωτοκαθεδρία των χρηματαγορών και του ανοιχτού εμπορίου, η δημοσιονομική λιτότητα και η νομισματική σταθερότητα δεν αποτελούν την εγγύηση των δημοκρατικών εξελίξεων, δεν είναι το όραμα των πολιτών και δεν μπορούν να συνθέσουν το νέο κοινωνικό και αναπτυξιακό πρότυπο.

Πρέπει να αντιστραφεί η υφιστάμενη σχέση οικονομικής και πολιτικής ενοποίησης. Η

πολιτική ενοποίηση θα πρέπει να προωθηθεί το ίδιο αποφασιστικά με την οικονομική και νομισματική ενοποίηση.

Η διαφορά με τις συντηρητικές πολιτικές βρίσκεται σ' αυτό ακριβώς το σημείο. Δε θα εμπιστευτούν οι λαοί της Ευρώπης την πορεία της Ευρώπης στους νόμους της αγοράς και στις αποφάσεις των τραπεζών. Γι' αυτό απαιτούνται ευρωπαϊκά όργανα με δημοκρατική νομιμοποίηση, που θα εξασφαλίζουν τον ρυθμιστικό, κοινωνικό και πολιτικό έλεγχο.

Η περίοδος που περνάμε, συνοδεύεται από ορισμένα προκλητικά χαρακτηριστικά. Είναι προκλητική η υποχώρηση της πολιτικής και των αντιπροσωπευτικών δημοκρατικών θεσμών έναντι των μηχανισμών διαχείρισης και των υπερεξουσιών του εκάστοτε κυβερνητισμού.

Είναι προκλητική η διεύρυνση και η ένταση των κοινωνικών αποκλεισμών, της ανεργίας και της ανέχειας, με την ταυτόχρονη διάλυση των κοινωνικών εγγυήσεων στήριξης και προστασίας, για μια πολιτική συνοχής, δικαιοσύνης και αλληλεγγύης.

Είναι προκλητική η έκρηξη της χρηματιστηριακής οικονομίας, η ασυδοσία του ανταγωνισμού και η πολύπλευρη δράση των νέων μηχανισμών εξουσίας, όπως τα ΜΜΕ και τα δίκτυα συμφερόντων που εξουθενώνουν τις υφιστάμενες πολιτικές και κοινωνικές δομές, χωρίς να υπάρχουν νέοι πολιτικοί θεσμοί δημοκρατικού ελέγχου και διαφάνειας, κοινωνικών παρεμβάσεων και πολιτικών αντιστάσεων.

Και τέλος, είναι προκλητική η εγκατάλειψη των νέων, η απομάκρυνσή τους από την πολιτική και τα οράματά της, η δυσφορία τους για την υποκρισία και τη διαφθορά, η μη συμμετοχή τους στην πολιτική που θέλει να εμπνευστεί και να σχεδιάσει το μέλλον.

Αυτές οι προκλητικές καταστάσεις δεν αντιμετωπίζονται ούτε με προεκλογικούς λόγους, ούτε με ομιλίες σε συγκεντρώσεις. Το ιδεώδες, το όραμα της Ενωμένης Ευρώπης, είναι υπόθεση των κοινωνιών της, των πολιτών τους, της πολιτικής τους παρέμβασης και των αντιπροσωπευτικών δημοκρατικών θεσμών της.

Οι μονόπλευρες δημοσιονομικές εξισώσεις και οι μονοδιάστατοι διακυβερνητικοί υπολογισμοί όσο θα κυριαρχούν, τόσο θα προσθέτουν ιστορική καθυστέρηση, κοινωνική αναστάτωση και πολιτική αποτυχία.

Ο δογματικός φιλελευθερισμός και ο μονοδιάστατος οικονομισμός, αποτελούν σήμερα στη συνείδηση των Ελλήνων και των Ευρωπαίων πολιτών, έναν ιδιόμορφο πολιτικό φονταμενταλισμό. Η διαρκής ενίσχυση και επίκληση του κυβερνητισμού και των διαχειριστικών αναγκών του, δεν καλύπτει το πολλαπλό κοινωνικό έλλειμμα, το πολυσύνθετο έλλειμμα δημοκρατίας.

Ζητούν οι Έλληνες και οι Ευρωπαίοι πολίτες εναλλακτικές λύσεις, κοινωνικής ισορροπίας και όχι το μονόδρομο των αυταρχικών οδηγιών, που μεγαλώνει το κοινωνικό έλλειμμα και κατανέμει άδικα το κοινωνικό κόστος.

Ζητούν θεσμούς διευρυμένης δημοκρατίας, συμμετοχής και ελέγχων και όχι αποκλειστική διακυβερνητική διαχείριση. Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες οι κυβερνήσεις της Αριστεράς στην Ευρώπη οφείλουν να ανταποκριθούν στα κοινωνικά και πολιτικά αιτήματα που έχουν ιστορική δυναμική και προτεραιότητα.

Πρώτον. Να αποδεχθούν την ανάγκη για ουσιαστική και συστηματική ενημέρωση των κοινωνιών και των πολιτών, προωθώντας το αίτημα για πανευρωπαϊκό δημοψήφισμα και εθνικά δημοψηφίσματα, έτσι ώστε η κοινωνία να μπει στις διαδικασίες και να απελευθερώσει πολιτικό δυναμισμό, απαραίτητο για την αναζωογόνηση των πολιτικών μηχανισμών.

Δεύτερον. Να συντονιστούν εγκαίρως και αποφασιστικά ώστε στο έκτακτο συμβούλιο του φθινοπώρου, να υπάρξει ουσιαστική προώθηση κοινής πολιτικής για την απασχόληση και την κοινωνική συνοχή. Αν όλα αυτά επισημαίνονται, πρέπει να γίνουν πλαίσιο κοινής δράσης και στάσης στο επόμενο συνέδριο του φθινοπώρου.

Τρίτον. Να υπάρξει πολιτική και κοινωνική αλληλεγγύη, ώστε να γίνουν δεκτές όλες οι χώρες που έχουν θέσει υποψηφιότητα για συμμετοχή στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Τέταρτον. Να υπάρξει πλαίσιο πολιτικής συμφωνίας για τη στήριξη της Ελλάδας, που θα πρέπει να διαπραγματευτεί με πολιτικούς όρους, ώστε να μη μείνει μόνη και έκθετη στις διαδικασίες της ΟΝΕ.

Και πέμπτον. Να προωθηθεί το αίτημα για διαδικασίες συντακτικού χαρακτήρα, με κυβερνητική, περιφερειακή και κοινωνική εκπροσώπηση, ώστε να αντιμετωπιστούν τα κρίσιμα θέματα φυσιογνωμίας, θεσμών και λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης σ' αυτή την κρίσιμη περίοδο που εμφανίζονται οι μεγάλες θεσμικές, αναπτυξιακές, κοινωνικές και οικολογικές αδυναμίες, η εγκληματική υστέρηση και οι μεγάλες αδυναμίες στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής και η καθυστέρηση της δημοκρατικής δομής για την πορεία προς την Ενωμένη Ευρώπη.

Σ' αυτά τα σημεία κυρίες και κύριοι κρίνεται η διορατικότητα, η έμπνευση, η ιστορικότητα και η αποτελεσματικότητα των πολιτικών ηγεσιών και κυρίως των προοδευτικών και κοινωνικών δυνάμεων κάθε χώρας και της Ευρώπης, των δυνάμεων της Αριστεράς σε όλη την Ευρώπη.

Μαριέττα Γιαννάκου-Κουτσίκου

Κύριε Πρόεδρε της κυβερνήσεως, κύριε Πρόεδρε κ. Delors, κύριε Γενικό Γραμματέα του ΠΑΣΟΚ, η ΝΔ και ο Πρόεδρός της σας ευχαριστεί δι' εμού ιδιαίτερα για τη σημερινή πρόσκληση και συγχαίρει για την πρωτοβουλία που πήρατε, για να συζητήσετε και να συζητήσουμε όλοι όσοι συμμετέχουμε για το ποιά Ευρώπη θέλουμε.

Εχει περάσει αρκετός χρόνος από τότε που κάποιοι αναρωτιόντουσαν για το αν θέλουν ή όχι την Ευρώπη. Εχουν γίνει μεγάλα βήματα πραγματικά. Και εμείς που πρωτοστατήσαμε ως ΝΔ για τη δημιουργία αυτής της Ευρώπης, πραγματικά χαιρόμαστε γιατί σήμερα συζητάμε ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος να κρατήσουμε αυτή την Ευρώπη, να κρατήσουμε τον ομοσπονδιακό στόχο και να γίνει αυτή καλύτερη για τους πολίτες της.

Ο Πρόεδρος Delors είχε πει πριν από πολλά χρόνια, πως η Ευρώπη αυτή παραμένει πάντα η Ευρώπη όλων των ανησυχιών και όλων των αμφιβολιών. Αλλοίμονο εάν δεν παρέμενε. Αυτή είναι η Ευρώπη που μας αναγκάζει πολλές φορές να συμφωνούμε σε ζητήματα που υπάρχουν κοινά στοιχεία, αλλά που αν μόνο στο εθνικό επίπεδο παρέμεναν και δεν υπήρχε αυτή η Ευρώπη, δεν θα είχαμε συμφωνήσει ποτέ.

Είναι λοιπόν μια πραγματική πρόκληση. Η Ευρώπη αυτή, που επιτρέπει μου να πω κύριε Πρόεδρε της κυβερνήσεως, κ. Delors, δεν είναι ούτε φιλελεύθερη, ούτε σοσιαλιστική, ούτε χριστιανοδημοκρατική. Είναι μια Ευρώπη που μπορεί μόνο να προχωρήσει με τη συνεργασία όλων των πολιτικών δυνάμεων. Θα σας έλεγα δε, ακόμη και αυτών που δεν πιστεύουν στην Ευρώπη.

Μόνο μια τέτοια Ευρώπη θα μπορούσε να κάνει το ουσιαστικό βήμα προς μια πιο κοινωνική Ευρώπη, μια Ευρώπη για τους πολίτες της. Είναι αλήθεια πως υπάρχει κοινωνική Ευρώπη. Δεν είναι τελείως έξω από τα κοινωνικά πράγματα η Ευρώπη αυτή.

Και είναι αλήθεια πως χρειάζονται ακόμη μεγάλα βήματα. Αλλά είναι εξίσου αλήθεια, πως ο αγώνας ανάμεσα σ' αυτούς που πιστεύουν στην εθνική κυριαρχία και σε εκείνους που υποστηρίζουν τα υπερεθνικά μοντέλα εξουσίας, εξακολουθεί να παραμένει ζωηρός και έχει γίνει πιο ζωηρός ακόμη από τότε που κατέρρευσαν τα καθεστώτα στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.

Δεν πρέπει να παραγνωρίζουμε ούτε τους φόβους των λαών από τους οποίους κατατρέχονται, ούτε τους προβληματισμούς, ούτε ακόμη τα λάθη των πολιτικών εξουσιών, που θέλησαν σε συγκεκριμένες στιγμές και καμπές της Ευρώπης, να αποδώσουν τα προβλήματα της εσωτερικής κατάστασης σ' αυτή την Ευρώπη, στο Μάαστριχτ ή σε άλλες κινήσεις.

Ασφαλώς το Μάαστριχτ δεν ήταν όλα όσα επιθυμούσαμε. Ήταν όμως ένα σημαντικό βήμα. Και ασφαλώς το Άμστερνταμ δεν είναι όλα όσα επιθυμούμε, είναι όμως ένα βήμα και είναι ένα βήμα που δείχνει ακόμα ότι η πολιτική βούληση για τον τελικό στόχο παραμένει. Και αυτό νομίζω είναι το σημαντικότερο απ' όλα.

Ο Πρόεδρος Delors σημείωσε αρκετούς από τους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαμε να ανατάξουμε τη σημερινή κατάσταση. Και εγώ χαίρω και προσωπικά γιατί μνημόνευσε το Λευκό Βιβλίο, ένα Βιβλίο που αρχίζει στον πρόλογό του λέγοντας πως δε θα είχε γραφτεί ποτέ, αν δεν υπήρχε η ανεργία.

Ένα Βιβλίο όμως που σ' αυτή τη χώρα που γίνεται η συνάντηση αυτή, όλοι σχεδόν το καταδίκασαν ή πάρα πολλοί το καταδίκασαν χωρίς να το έχουν διαβάσει. Κι όμως, το Λευκό Βιβλίο περιγράφει μια πραγματική κατάσταση και θέτει τις πραγματικές προκλήσεις.

Νομίζω είναι ευκαιρία η σημερινή συζήτηση, η εκδήλωση που κάνετε κύριε Πρωθυπουργέ, κύριε Σκανδαλίδη ως ΠΑΣΟΚ, να αναδειχθούν και τα προβλήματα και τα μεγάλα ζητήματα. Εγώ αυτό που θέλω να πω, είναι δεν ξέρω αν υπάρχουν πραγματικά δυνάμεις του "ουλτραλιμπεραλίσμ" όπως είπε ο Πρόεδρος Delors ή πραγματικές σοσιαλιστικές δυνάμεις που θα επεδίωκαν έναν αμιγή σοσιαλισμό.

Νομίζω σε όλους τους πολιτικούς σχηματισμούς υπάρχουν οι πιο φιλελεύθεροι, αυτοί που βλέπουν πιο οικονομικά τα πράγματα και υπάρχουν και οι άλλοι που βλέπουν περισσότερο τους πολίτες. Θα σας έλεγα αλλοίμονο αν δεν είχαμε και τις δύο πλευρές.

Δεν πιστεύω ότι υπάρχουν πολιτικές δυνάμεις αμιγώς μόνο της μιας πλευράς που μπορούν να προχωρήσουν αυτή την Ευρώπη. Και υπ' αυτή την έννοια, εγώ και την ομιλία του Προέδρου Delors τη δέχομαι ως μια πραγματική ευρωπαϊκή ομιλία, που απευθύνεται στον κοινό νου και μπορεί να γίνει αποδεκτή απ' όλες τις πολιτικές δυνάμεις που πιστεύουν στην Ευρώπη.

Γιάννης Τούντας

Κύριε Πρόεδρε, κύριε Πρωθυπουργέ, αγαπητέ Γραμματέα του ΠΑΣΟΚ, θα ήθελα πρώτα απ' όλα να ευχαριστήσω το ΠΑΣΟΚ και τους διοργανωτές, για την πρόσκληση να απευθυνθώ σήμερα σε ένα τόσο εκλεκτό ακροατήριο.

Ως εκπρόσωπος της Πολιτείας, μίας κίνησης πολιτών, δε θα αναφερθώ σ' αυτά τα λίγα λόγια που θα καταθέσω, ούτε στους όρους, ούτε στα εμπόδια, ούτε στις μεγάλες προκλήσεις της σύγκλισης. Θα ήθελα κυρίως να πω για την Ευρώπη των πολιτών, για τον Ευρωπαίο πολίτη.

Γιατί νομίζω ότι είναι φανερό σε όλους μας και απ' όσα ενδιαφέροντα ακούστηκαν, ότι η Ενωμένη Ευρώπη είναι πέρα και από το κοινό νόμισμα, είναι πέρα και από την ενοποίηση και τη σύγκλιση, είναι ακόμα και πέρα από τις Διακυβερνητικές Συσκέψεις, ακόμα και από τα χρήσιμα πακέτα Ντελόρ.

Για τον Ευρωπαίο πολίτη, τον συνειδητό Ευρωπαίο πολίτη, η Ενωμένη Ευρώπη σημαίνει πάνω απ' όλα την κοινωνική και πολιτική ενοποίηση της Ευρώπης. Σημαίνει μια νέα Ευρώπη που θα γεννά και θα στηρίζει ένα καινούργιο όραμα.

Και δυστυχώς ή μάλλον ευτυχώς, ούτε το αριστερό, ούτε το δεξιό Μάαστριχτ αποτελεί όραμα για μια κοινή Ευρώπη. Αλλά ακόμα και αυτές οι συγκεκριμένες οικονομικές πρωτοβουλίες και στοχεύσεις για τη σύγκλιση, δε θα μπορέσουν να ολοκληρωθούν, αν δεν υπάρξει η έμπνευση ενός συνολικού, καινούργιου κοινωνικού σχεδιασμού, που να διαπερνά και να συνέχει όλους τους ευρωπαϊκούς λαούς.

Εξάλλου, οι Ευρωπαίοι πολίτες θα δεχθούν πολύ πιο εύκολα να σηκώσουν το βάρος των θυσιών, όταν θα ξέρουν ότι υπηρετούν ένα αύριο που τους εκφράζει και που τους συγκινεί και κυρίως όταν θα κληθούν να χτίσουν μαζί αυτό το αυριανό μοντέλο της Ευρώπης.

Αλλά για να υπάρξει ένα όραμα, μιας κοινωνικά και πολιτικά Ενωμένης Ευρώπης, θα πρέπει πρωτίστως οι δυνάμεις της Ευρωπαϊκής Αριστεράς, να ξαναβρούν τον οραματικό τους χαρακτήρα. Θα πρέπει να πάψουν να παραμένουν άλλοτε βουβές και άλλοτε άτολμες, στο σχεδιασμό μιας νέας ευρωπαϊκής κοινωνίας.

Γιατί άραγε λίγοι πολιτικοί τολμούν να πουν κάτι περισσότερο απ' όσα ακούμε συνήθως, να μιλήσουν όπως μιλάει κατά καιρούς ο φίλος μου ο Μιχάλης Παπαγιαννάκης, για μια ομοσπονδία της Ευρώπης και να αποτελούν αυτοί οι πολιτικοί την εξαίρεση του κανόνα;

Η σημερινή Ευρωπαϊκή Αριστερά, έχει κερδίσει τη μάχη της αποτελεσματικότητας. Κερδίζει κατά καιρούς και τη μάχη του εκσυγχρονισμού, είναι κοινωνικά ευαίσθητος διαχειριστής της εξουσίας, έχει κερδίσει επίσης την εμπιστοσύνη της πλειοψηφίας των Ευρωπαίων ότι είναι η πιο φερέγγυα δύναμη της ευρωπαϊκής ενότητας.

Αλλά η Ευρωπαϊκή Αριστερά σήμερα έχει πάψει να ονειρεύεται, έχει πάψει να φαντάζεται, έχει πάψει να γοητεύει και να γοητεύεται. Εκτός όμως από ένα κοινό

όραμα, εμείς οι Ευρωπαίοι πολίτες έχουμε ανάγκη και από μία κοινή αίσθηση αλληλεγγύης και όχι μόνο την κοινωνική αλληλεγγύη που τόσο εύστοχα τόνισε ο Πρόεδρος Ντελόρ, αλλά και μια αλληλεγγύη ανάμεσα στους λαούς και ανάμεσα στα κράτη.

Δεν μπορεί να υπάρξει συνείδηση ευρωπαϊκής ενότητας, χωρίς να χτιστεί και μια συνείδηση του Ευρωπαίου πολίτη, που να ξεπερνά τα αμυντικά εθνικά αντανακλαστικά και να κατακτηθεί μέσα από μια αίσθηση αλληλεγγύης.

Πώς μπορούμε να πορευτούμε μαζί σε ένα δύσκολο δρόμο, αν κάθε λαός δε νιώσει τους υπόλοιπους ως συμμάχους, ως φίλους και αύριο ως συμπολίτες; Και αυτό το μήνυμα το στέλνουμε εμείς οι Έλληνες πολίτες, που δυστυχώς γευθήκαμε στο πρόσφατο παρελθόν την έλλειψη αυτής της αλληλεγγύης σε κρίσιμα εθνικά μας ζητήματα.

Εξάλλου γι' αυτό ακριβώς το λόγο, ίσως και η μεγαλύτερη μέχρι σήμερα προσφορά της κυβέρνησης Σημίτη, είναι ότι μπόρεσε να συμβάλλει στην αποκατάσταση ενός καλύτερου κλίματος κατανόησης και αλληλοϋποστήριξης μεταξύ των Ευρωπαίων εταίρων και ημών.

Με όραμα την αλληλεγγύη θα χτίσουμε την Ενωμένη Ευρώπη του 21ου αιώνα. Το όραμα και η αλληλεγγύη όμως δεν είναι υπόθεση μόνο των κομμάτων. Η Ευρώπη σήμερα είναι πολύ πλούσια σε εμπειρίες, σε ιδέες, σε ζωντανές κοινωνικές δυνάμεις, για να χωρέσουν όλα αυτά και να εκφραστούν μόνο μέσα από κομματικές δομές και κομματικές λειτουργίες.

Ενας καινούργιος συνασπισμός πολιτικών και κοινωνικών δυνάμεων θα πρέπει να δημιουργηθεί σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. Ενας ισχυρός προοδευτικός συνασπισμός εξουσίας, που να εκφράζει όχι μόνο κοινοβουλευτικές, αλλά κυρίως κοινωνικές πλειοψηφίες, ικανές να ανατρέψουν τις αντιστάσεις του αναχρονισμού, της συντήρησης και του εθνικισμού απ' όπου και αν προέρχονται.

Όταν όμως το ζητούμενο είναι πρωτίστως η ανάδειξη νέων κοινωνικών υποκειμένων και η σύμπραξή τους και η συνάντησή τους με τις πολιτικές δυνάμεις, δεν μπορούμε να μιλάμε μόνο με όρους πολιτικούς.

Ο όρος κεντροαριστερά για παράδειγμα στην Ελλάδα ή στην Ευρώπη, σηματοδοτεί μόνο την πολιτική διάσταση του εγχειρήματος, που για πολλούς σημαίνει πολιτικές διαβουλεύσεις και κομματικές συνεργασίες και όχι την ενεργό συμμετοχή της ίδιας της κοινωνίας.

Το ίδιο ισχύει όταν επικαλούμαστε το γαλλικό ή το ιταλικό μοντέλο διακυβέρνησης. Φαίνεται να ξεχνάμε έτσι, ότι ούτε στην Ευρώπη, ούτε στην Ελλάδα εκκρεμούν κυβερνητικές λύσεις. Στην Ελλάδα όπως και στην υπόλοιπη Ευρώπη, το αίτημα των καιρών είναι μία νέα συνάντηση της πολιτικής με την κοινωνία.

Θα πρέπει λοιπόν, να χαλαρώσουμε αν θέλετε, τα χαλινάρια της σκέψης μας και να αναζητήσουμε εκείνες τις διαδικασίες που θα δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις της κοινωνικής συμμετοχής και της ενεργοποίησης των Ευρωπαίων πολιτών, πέρα από τις κομματικές δυνατότητες και τους θεσμούς της κοινοβουλευτικής αντιπροσώπευσης.

Εμείς, οι πολίτες της Πολιτείας, μαζί με τις αντίστοιχες κινήσεις πολιτών θα παλέψουμε ώστε αυτή η υπόθεση της Ενωμένης Ευρώπης να συνεγείρει και να κινητοποιήσει όλες εκείνες τις κοινωνικές δυνάμεις που μαζί με τα προοδευτικά κόμματα, θα μπορέσουν να αποτελέσουν τον μοχλό των επιθυμητών εξελίξεων.

Το κάλεσμα σε μια τέτοια συμμετοχική διαδικασία, δεν μπορεί παρά να είναι μια ανοιχτή πρόσκληση, για να χτίσουμε μαζί μια σύγχρονη Ευρώπη σε μια νέα εποχή. Μια Ευρώπη των πιο αριστερών αξιών που γέννησε ποτέ ο ανθρώπινος πολιτισμός. Της ελευθερίας, της ισότητας και της αλληλεγγύης.

Μιχάλης Παπαγιαννάκης

Κατ' αρχήν να ευχαριστήσω και εγώ για την πρόσκληση και να εκφράσω και τα θερμά μου καλωσορίσματα ιδιαίτερα στον Jacques Delors, του οποίου την ανάλυση θα ήθελα να πω ότι την συνυπογράφω στις λεπτομέρειές της.

Αλλά θα ήθελα να πω κάποια πράγματα συμπληρωματικά. Πρώτον, επειδή κάπου και εγώ ερεθίστηκα απ' αυτό που άκουσα και βεβαίως δεν υπάρχει αριστερή ή δεξιά Ευρώπη, προφανώς. Αλλά η επιδίωξη της πολιτικής ενοποίησης της Ευρώπης, είναι επαναλαμβάνω για πολλοστή φορά ίσως και μπροστά σας, η πιο αριστερή πολιτική πρόταση που γνωρίζω στον 20ο αιώνα.

Διότι αποτελεί η πολιτικά ενοποιημένη Ευρώπη - με ποιον τρόπο, είναι δευτερεύον αυτό - το πεδίο όπου εκφράζονται οι πολίτες δημοκρατικά υποθέτω, γιατί αλλιώς δεν έχει νόημα, δηλαδή η κοινωνία, δηλαδή δεν εκφράζονται μόνο οι δυνάμεις του κεφαλαίου και του χρήματος.

Και μ' αυτή την έννοια, ακόμα και αν δεξιά πράγματα αποφασίζει η πολιτικά ενοποιημένη Ευρώπη, ως προοπτική είναι καλό πράγμα και για την αριστερά, είναι αριστερό πράγμα. Και όπως έλεγε κάποτε και ο Σπινέλι, ένας από τους προκάτοχους θεωρητικούς της ευρωπαϊκής ενοποίησης του Jacques Delors, ας κάνουμε εμείς 20 χρόνια δουλειά να φτιάξουμε το πεδίο, ας έρθουν οι δεξιοί μετά να κάνουν τα δικά τους και θα ξανάρθουμε. Αυτό είναι εξάλλου και ο νόμος της δημοκρατίας.

Μ' αυτή την έννοια θεωρώ ότι είναι η πιο αριστερή πολιτική πρόταση. Ωστόσο, θα ήθελα να 'ρθω σε δυο-τρία ζητήματα πιο συγκεκριμένα. Ο Jacques Delors υποστήριξε με πολύ θερμή και πολύ σωστά, τη λέξη που δεν ειπώθηκε εδώ πέρα, το σύνθημα που έριξε ο Λιονέλ Ζοσπέν, της οικονομικής κυβέρνησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που θα έπρεπε να είναι το αντίβαρο απέναντι στην Κεντρική Τράπεζα.

Και που μπορεί να προκύψει ακόμα και από τα άρθρα της συνθήκης. Σ' αυτό συμφωνώ. Ωστόσο, τι θα έκανε αυτός ο συντονισμός των οικονομικών πολιτικών που θα ήταν στην πραγματικότητα μια οικονομική κυβέρνηση; Εγώ βλέπω τρία πράγματα. Ο Jacques Delors μίλησε για τα δύο, θα ήθελα να προσθέσω ένα τρίτο.

Το ένα, θα έπρεπε να συζητάει για προϋπολογισμούς και για προϋπολογισμό. Το υπαινίχθηκε ο Jacques Delors. Θα ήθελα να πω ότι ζούμε στην Ευρώπη έναν παραλογισμό, μία αθλιότητα, που οι πρωτοετής φοιτητές της οικονομικής επιστήμης θα έπρεπε να μας λιντσάρουν όλους.

Κάνουμε λέει προγραμματισμό διά των μέσων. Δε λένε ποιοί είναι οι στόχοι και ποιά μέσα απαιτούνται. Την άσκηση αυτή την έχει κάνει ο Jacques Delors, έχει γράψει ένα φοβερό κομμάτι που λέγεται "να υπηρετήσουμε τις φιλοδοξίες μας". Οι στόχοι μας, να

βρούμε τα μέσα.

Αλλά λέμε, έχουμε κάποια μέσα, τι στόχους μπορούμε τώρα να εξυπηρετήσουμε; Θυμίζει τον Γούντυ Αλεν “έχω μια απάντηση, έχει κανείς καμιά ερώτηση”; Είναι γελοίο. ‘Η θα μπει σαν αρχή ότι θα συζητάμε τον προϋπολογισμό από μηδενικής μεν βάσεως αλλά με βάση στόχους ή αλλιώς δε συζητάμε τίποτα.

Η προοπτική ότι δεν αλλάζει ο προϋπολογισμός και μένει αυτός που είναι, είναι γελοία, δεν οδηγεί πουθενά. Δεύτερο. Το υπαινίχθηκε επίσης ο Jacques Delors. Ο δανεισμός. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως Ευρωπαϊκή Ένωση, έχει τη μεγαλύτερη πιστοληπτική ικανότητα στον κόσμο.

Θα μπορούσε λελογισμένα, με σοβαρότητα, να χρηματοδοτήσει μέσω δανεισμού κάποια πράγματα, μεταξύ των οποίων τα διευρωπαϊκά δίκτυα που πρότείνει το Λευκό Βιβλίο. Θυμίζω ότι στην Ελλάδα πολλοί το είπαν Μαύρο Βιβλίο. Τώρα το νοσταλγούν, αλλά... Κλείνω την παρένθεση.

Θα μπορούσε να το κάνει. Δεν είναι απλά και μόνο ότι οι κακοί υπουργοί Οικονομικών το αρνούνται. Το κάνουν όντως και είναι κακοί όντως. Αλλά δεν αρκεί μόνο αυτό. Πίσω υπάρχει κάτι. Δε δεσμεύομαι να δανειστώ μακροχρόνια, διότι δεν πιστεύω στην πολιτική ενοποίηση ή δεν έχω το εχέγγυό της, την εγγύησή της.

Και να προσθέσω και ένα τρίτο. Συντονισμός σημαίνει όπως και να το κάνουμε, με οποιοδήποτε τρόπο και να το κάνουμε, συντονισμός φορολογίας και δεν εννοώ τον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας. Εννοώ το φόρο εισοδήματος, περιουσίας, κεφαλαίων. Είπε και η Βάσω κάτι για τα ζεστά κεφάλαια κλπ.

Αυτό είναι αναπόφευκτο και θα ήθελα να το δείξω με μία μόνο μικρή ανάλυση δύο φράσεων. Όταν το Λευκό Βιβλίο λέει πολύ σωστά ότι η απασχόληση δεν πρόκειται να δημιουργήσουμε μαζικά στο μέλλον με την απλή ανάπτυξη, γιατί θα χρειαζόταν για να απορροφήσουμε την ανεργία 5, 6, 7% - δεν ξέρω αν το έχει υπολογίσει ο Jacques Delors - το χρόνο.

Σε ώριμες καπιταλιστικές οικονομίες αυτό είναι αδύνατο. Ούτε μπορεί να πούμε μόνο το δημαγωγικό, να κόψουμε το χρόνο στη μέση ολωνών και να έχουν όλοι δουλειά. Ούτε γίνονται αυτά τα πράγματα έτσι. Το Λευκό Βιβλίο και όσα έχει πει ο Jacques Delors, αναφέρονται σε πολύ πιο πρωτότυπα πράγματα, μεταξύ των οποίων εγώ διακρίνω δύο.

Απασχολήσεις που τις θέλει η κοινωνία αλλά που δεν τις πληρώνει η αγορά και αυτές είναι πάρα πολλές. Ανέφερε. Και απασχολήσεις που προκαλούνται από το περιβάλλον κλπ, κλπ, κλπ και όλα τα υπόλοιπα που περιλαμβάνει το βιβλίο.

Αυτά όμως αγαπητές φίλες και αγαπητοί φίλοι, κάποιος τα πληρώνει. Ποιός τα πληρώνει; Δημόσια πρέπει να πληρωθούν, κοινωνικά πρέπει να πληρωθούν, όχι από τον χρήστη. Όσα μπορούν από τον χρήστη, από τον χρήστη, αλλά αυτά που λέμε όχι από τον χρήστη.

Δημόσια σημαίνει δημόσια κοινωνικά χρήματα, λεφτά. Ποιός θα τα δώσει; Όταν όλοι λένε πρέπει να μειώνεται η φορολογία. Πρώτη φορά εγώ άκουσα ότι η μείωση της φορολογίας είναι αριστερό σύνθημα. Εγώ ήξερα ότι είναι της δεξιάς αυτό. Αυτό λέει η ιστορία. Όταν έβαλαν οι εργατικοί την πρώτη εφορία, φόρου εισοδήματος στην Αγγλία, κατηγορήθηκαν ότι είναι Μπολσεβίκοι απ’ τους δεξιούς. Τώρα έχουν ανατραπεί τα πράγματα.

Αν βάλετε μαζί και την αναγκαία ανταγωνιστικότητα, δηλαδή την ελάφρυνση της φορολογίας των επιχειρήσεων ώστε να μπορούν να προσλάβουν ανθρώπους, τότε πιο έντονο γίνεται το ζήτημα της συλλογής φόρων.

Για να τελειώσω θέλω να πω το εξής: Ο μόνος τρόπος για να βρεθούν αυτά τα χρήματα, είναι εκεί που υπάρχουν και υπάρχουν στην Ευρώπη στα υπερδιογκωμένα, υπερεξογκωμένα μεσαιωνώτερα κοινωνικά στρώματα, των οποίων η λειτουργία μέχρι τώρα είναι, να είναι τα αφεντικά της παγκόσμιας οικονομίας.

Επειδή όμως η Ευρώπη μικραίνει καλώς ή κακώς, από ανθρώπινη άποψη θα έλεγα καλώς, ηθικό και σωστό είναι να μικρύνει στον κόσμο, αυτός ο ρόλος πρέπει να μειωθεί. Και είναι το μέγα καθήκον της πολιτικής που θα πρέπει να ασχοληθεί στην Ευρώπη, να τον κάνει αυτό τον τρόπο χωρίς οδύνες και με προοπτική.

Αυτό όμως δεν είναι οι θεσμοί. Είναι η πολιτική που πρέπει να ασκήσει η αριστερά, ενώ από την άλλη πλευρά θα λέγονται διάφορες δημαγωγίες, που υπονοούν ότι κάποτε θα επιβάλλουμε με το ζόρι την άποψή μας, ενώ ξέρουμε ότι δεν μπορούμε.

Σύνοψη συμπερασμάτων από τον Κώστα Σκανδαλίδη

Κυρίες και κύριοι, φτάσαμε στο τέλος της διαδικασίας αυτής. Στα ερωτήματα που με ενάργεια έθεσε ο Έλληνας Πρωθυπουργός στην αρχή, ακούσαμε μια εμπειριστατωμένη εισήγηση από τον Πρόεδρο Delors.

Μια εισήγηση που έθεσε τους ολοκληρωμένους στόχους μιας πραγματικής ανάπτυξης στην πορεία προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, μια εισήγηση που απάντησε στα προβλήματα της νέας εποχής όπως είναι η κατανομή της εργασίας και τις νέες εργασιακές σχέσεις και το κοινωνικό κράτος.

Μια εισήγηση που στηρίζει την οικονομική Ευρώπη πάνω στην ανταγωνιστικότητα, τη συνεργασία και την αλληλεγγύη και που απαιτεί τον πολιτικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών, σαν βασική προϋπόθεση για να υπάρξει και η κοινωνική συνοχή. Μια εισήγηση τέλος, που ζήτησε με ελευθερία, αλληλεγγύη και ευθύνη, να δώσουμε τη μάχη της Ευρωπαϊκής Ένωσης των προοδευτικών μας ιδεών.

Όλοι οι ομιλητές, είχε ο καθένας κάτι να προσφέρει. Ο κ.Κωνσταντόπουλος μίλησε για τους όρους για μια προοδευτική Ευρώπη, τις άμεσες επιλογές σε μια άλλη κατεύθυνση απ' αυτή που υπάρχει σήμερα. Η κα Κουτσίκου θεωρεί ότι η συνεργασία όλων των δυνάμεων είναι αυτή που θα χτίσει την αυριανή Ευρώπη και ότι αρκεί να υπάρχει και να εκφράζεται στην πράξη η πολιτική βούληση για τον τελικό στόχο.

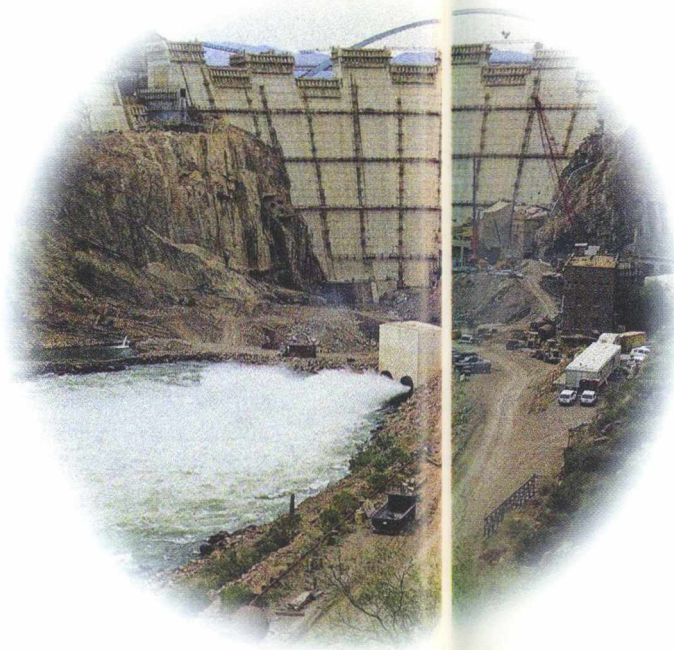
Ο κ.Τσοχατζόπουλος ζήτησε υψηλούς ρυθμούς οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, για να υπάρξει κοινωνική συνοχή. Η κα Βάσω Παπανδρέου έκανε συγκεκριμένες προτάσεις για διεύρυνση των πόρων και την αντιμετώπιση των προβλημάτων κοινωνικής συνοχής.

Ο κ.Τούντας ζητάει μια νέα σχέση ανάμεσα στην πολιτική και την κοινωνία, ούτως ώστε οι Ευρωπαίοι πολίτες να κινητοποιηθούν σε ένα προοδευτικό όραμα για την Ευρώπη. Και ο κ.Παπαγιαννάκης προέκτεινε αυτή τη σκέψη, θέτοντας ερωτηματικά κυρίως πολιτικού χαρακτήρα, για τη βούληση που έχουμε να προχωρήσουμε για να αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα της νέας εποχής και το μέλλον της Ευρώπης.

Ο κ.Οικονόμου διατύπωσε πέντε σημεία που κατά τη γνώμη του θα κριθεί το ευρωπαϊκό στοίχημα, πέρα από τη μέχρι τώρα πορεία προς την Οικονομική και Νομισματική Ένωση. Και ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας ο κ.Παπαντωνίου, μίλησε για μία νέα πολιτική σύνθεση και το χάρτη των κοινωνικών δικαιωμάτων, ότι αυτή τη στιγμή υπάρχει μια προοδευτική στροφή στην αντιμετώπιση των βασικών προβλημάτων.

Νομίζω ήταν μία πάρα πολύ ενδιαφέρουσα συζήτηση, που συμβάλλει στον τελικό στόχο που είχε αυτή η εκδήλωση. Βέβαια πρέπει να ομολογήσω ότι ο χρόνος της συζήτησης τράβηξε σε μάκρος και τρώει τη μικρή δεξίωση που θα ακολουθούσε, αλλά είναι καλύτερα να ανταλλάσσουμε απόψεις.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω εκ μέρους του Προέδρου μας Κώστα Σημίτη για τη δική σας παρουσία και να ευχαριστήσω πάνω απ' όλα τον Πρόεδρο Jacques Delors που απόψε με την παρουσία του μας έδωσε τη δυνατότητα να προχωρήσουμε ουσιαστικά σ' αυτό που όλοι θέλουμε να πετύχουμε: Την Ευρώπη των προοδευτικών μας οραμάτων.

Καλλιτεχνική Επιμέλεια

ACCESS

Τηλ.: 3804460 - 3847446, Fax: 3847447

